

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Příprava žáků s odlišným mateřským jazykem na vstup do základní
školy**

**Preparation of classmates with different mother language to
elementary school**

Lucie Nastoupilová

Vedoucí práce: PhDr. Mgr. Miroslava Kovaříková, Ph. D.

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Pedagogika – Výchova ke zdraví

2017

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Příprava žáků s odlišným mateřským jazykem na vstup do základní školy vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha, 2. 12. 2017

.....

podpis

Chtěla bych poděkovat paní PhDr. Miroslavě Kovaříkové, PhD. za odborné vedení, pomoc a rady při zpracování této bakalářské práce.

ANOTACE

Cílem práce je na základě literární rešerše teoreticky zmapovat problémy dětí s odlišným mateřským jazykem a vymezit základní terminologii. Praktická část bude vycházet z osobní zkušenosti s řešenou problematikou. Výstupem práce bude návrh konkrétních podpůrných opatření pro děti s odlišným mateřským jazykem.

KLÍČOVÁ SLOVA

odlišný mateřský jazyk, integrace, základní vzdělávání

ANNOTATION

The aim of this work is to theoretically define the problems of children with a different mother language based on literary research and to define the basic terminology. The practical part will be based on personal experience with solved problems. The output of the thesis will be a proposal for specific support measures for children with a different mother language.

KEYWORDS

different mother language, integration, elementary school

Obsah

1	Úvod	7
2	Děti s odlišným mateřským jazykem	9
	2.1 Sociální znevýhodnění a jeho faktory u dětí s odlišným mateřským jazykem	10
	2.2 Integrace dětí s odlišným mateřským jazykem.....	11
3	Adaptace dítěte s odlišným mateřským jazykem v mateřské škole 12	
	3.1 Komunikace s rodiči	12
	3.2 Začlenění do kolektivu.....	12
	3.3 Podpora multikulturního a inklusivního prostředí.....	13
4	Přístup k výuce u dětí se speciálními vzdělávacími potřebami	16
	4.1 Čeština jako druhý jazyk.....	17
	4.2 Vývoj řeči předškoláka	18
	4.3 Osvojení jazyka.....	20
5	Možnosti výuky dětí s odlišným mateřským jazykem v mateřské škole... ..	211
	5.1 Jazyková podpora v běžném dni.....	21
	5.2 Jazyková podpora individuální	222
	5.3 Jazyková podpora v kurzu	23
6	Vstup dítěte s odlišným mateřským jazykem do preprimárního vzdělávání.....	255

6.1	Dovednostní audit dětí s odlišným mateřským jazykem	26
6.2.	Plán podpory pro děti s odlišným mateřským jazykem.....	30
7	Možnosti práce s dětmi s odlišným mateřským jazykem ve vybrané mateřské škole	35
7.1	Skupinová jazyková podpora (zájmový kroužek „Hezky česky“).....	36
7.2	Struktura kurzu, metodické postupy, výstupy	37
7.3	Příprava výukové jazykové jednotky.....	411
8	Kazuistiky dětí.....	47
8.1	Kazuistika žáka Matveje L.	47
8.2	Kazuistika žákyně s odlišným mateřským jazykem Dáši A.....	57
8.3	Kazuistika žákyně s odlišným mateřským jazykem Ha Thuong	66
9	Závěr.....	76
10	Resumé.....	78
11	Seznam použitých informačních zdrojů.....	79
12	Seznam příloh.....	82
13	Seznam zkratk.....	83
14	Seznam tabulek.....	84

1 Úvod

Od počátku lidstva ovlivňují poměry ve společnosti člověka. Dnešní populaci například ovlivňují politické a ekonomické změny a z ní vyplývající migrace. Je to celosvětový, evropský i místní problém.

Touto problematikou se zabývám ve své bakalářské práci i já. Pro řešení této problematiky jsem se rozhodla na základě svého zaměstnání, pracuji v předškolním zařízení. Konkrétně v mateřské škole, v Praze. Zařízení navštěvovalo a navštěvuje mnoho dětí – migrantů. Jsou z různých států – Ruska, Ukrajiny, Polska, Indonésie, Vietnamu a dalších. Tyto děti tvoří čtvrtinu celkového počtu dětí. Jejich věkové složení bylo od 3 do 7 let. Úroveň znalosti českého jazyka různá. Dovednosti a schopnosti také rozdílné. Adaptace a integrace je zpravidla u všech problémová s ohledem na chybějící či nedostatečnou znalost českého jazyka. Znalost českého jazyka je pro tyto děti klíčová, umožňuje jim lépe komunikovat se spolužáky či pedagogickým personálem. Adaptaci těchto dětí a rozvoji jejich komunikačních dovedností se na základě zkušeností z vlastní praxe věnuji v této práci.

V teoretické části bakalářské práce se zaměřuji na hlavní problémy spjaté s adaptací těchto žáků do majoritního prostředí. V první kapitole odborné části se zabývám zjištěním speciálních potřeb dětí s odlišným mateřským jazykem (OMJ) na této školce a možnostmi práce s nimi. V praktické části bakalářské práce uvádím příklady kazuistik dětí s odlišným mateřským jazykem – předškoláků, které individuálně připravuji na vstup do základní školy. V poslední části se zabývám jazykovým kurzem „Hezky česky“, který vedu v této školce. Chci se této práci podělit o své zkušenosti a následně vysvětlit nutnost specifické přípravy těchto dětí na vstup do základní školy.

Za žáky – cizince (v pedagogické literatuře se můžeme setkat také s pojmem žáci s odlišným mateřským jazykem) označujeme v českém školství žáky, jejichž rodiče mají jiné občanství než české (rodiče jsou tedy občany jiného státu než České republiky). Jedná se jak o děti, které do našeho státu právě přicestovaly nebo zde již delší dobu pobývají, tak o děti cizinců, které se v naší zemi narodily. Znatelně se jejich počet začal zvyšovat po pádu tzv. „železné opony“. Avšak nejvyšší nárůst však začal především po vstupu

České republiky do Evropské unie. Došlo ke zvýšení počtu cizinců, kteří se rozhodli dlouhodobě usadit se svými rodinami. S dětmi z takových rodin jsem pracovala.

Schopnost ovládat jazyk majoritní společnosti, je jedním z důležitých předpokladů potřebných pro bezproblémové zařazení do nového prostředí. Pokud jsou jazykové dovednosti dítěte omezené, tak může dojít k problémům jak v průběhu vzdělávání, tak i v sociální oblasti. Dítě v tomto postavení může trpět pocitem sociální izolace. Může dojít k narušení sebepojetí a ztrátě důvěry k lidem (Kostecká, 2013).

S postupným získáváním jazykových znalostí se dítě dorozumí v běžných denních situacích. A následně mu jazyk pomůže v oblasti sociální, kde se naučí „komunikovat a jednat s lidmi“. Eliminuje se či odstraní bariéra, která může být zdrojem nedorozumění a nepochopení. Jazyk totiž ovlivňuje myšlenky, jeho vnímání, chápání a poznávání okolního světa.

2 Děti s odlišným mateřským jazykem

Nejpříznivěji se pro rozvoj komunikačních předpokladů pochopitelně jeví, jestliže se dítě z etnické minority zapojí do institucionální výchovy již v předškolním věku nebo pomáhá-li s jeho výchovou český vychovatel. Nejlépe si podle našich výzkumů osvojují češtinu děti – cizinci ve věku od čtyř do šesti let, a to v českých mateřských školách. Metody uplatňované v předškolních zařízeních (učit se skrze činnosti, dramatizaci a vykonáváním různých rolí, plněním úkolů ve skupině a jejich prezentováním ostatním).

Za vhodné řešení považujeme také zařazení žáka – cizince do přípravných tříd, jež jsou podle zákona 561/2004 Sb. zřizovány při základních školách a jsou určeny dětem, kterým byl udělen odklad školní docházky, výjimečně i dětem pětiletým, a to na základě doporučení pedagogicko-psychologické poradny se souhlasem rodičů a ředitele školy. Přípravné třídy spadají do systému předškolního vzdělávání, řídí se Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání a jejich cílem je připravit děti se sociokulturním znevýhodněním k začlenění do hlavního vzdělávacího proudu. Na konci docházky do přípravné třídy učitel vypracuje zprávu o průběhu předškolní přípravy dítěte, která vymezuje speciální vzdělávací potřeby a případně také doporučení pro individuální vzdělávací plán. Tato zpráva je předána zákonnému zástupci dítěte a škole, kam dítě nastoupí k plnění povinné školní docházky. Jedním z faktorů, které ovlivňují integraci žáka – cizince do českého vzdělávacího systému, je motivace dítěte k učení se. Rodiny s pozitivním vztahem ke vzdělání, které mají v úmyslu pobývat v České republice dlouhodobě, volí mnohdy pro své děti soukromé placené doučování, zajišťují jim české opatrovatelky, zajímají se o jejich vzdělávání v české škole, navazují společenské a pracovní kontakty s příslušníky majoritní populace.

Adaptaci žáků – cizinců na komunikaci v češtině ztěžuje nejen neznalost vyučovacího jazyka, ale mnohdy i odlišný kulturní vzorec chování a také jiný školský systém, z něhož žáci přicházejí (pokud vůbec do nějaké školy začali chodit). Běžnou výuku v multikulturní třídě je pak třeba organizovat speciálním způsobem, který v sobě spojuje metody běžně užívané v plně organizované škole s metodami uplatňovanými ve výuce s dětmi s poruchami učení či ve škole málotřídní. Typické formy a metody používané ve škole je však třeba pro výuku češtiny tvořivě adaptovat. Výchozí podmínky a předpoklady pro výuku v jazykově smíšené třídě se totiž obvykle po určitou dobu výrazně

liší od těch, které dosavadní pedagogika a didaktika popisovala v souvislosti s výukou v běžné třídě školy plně organizované.

Integrace cizinců do kolektivu třídy a školy je důležitá a měla by zabránit jejich společenské izolaci. V tomto směru je třeba soustředit se na to, aby cizinci neseděli spolu (nebo vzadu ve třídě, neboť často vytvářejí ve třídách „enklávy“ mimo přímý dosah učitele), aby byli průběžně zapojováni do výuky, do života třídy a školy. Je vhodné zapojovat cizince i do mimoškolní činnosti (zájmové kroužky, sportovní, kulturní a jiná činnost), kde může prokázat své vlohy i bez aktivní znalosti jazyka a kde seznámení se s češtinou probíhá neinstytucionální formou.

V rámci integrace je vhodné vybízet žáky – cizince ke kooperaci s českými žáky. Osvědčuje se patronát českého žáka, resp. českých žáků, nad imigrantem při školní i mimoškolní činnosti. Výběru patronů je třeba věnovat mimořádnou pozornost, nemělo by jít automaticky o žáka s nejlepším prospěchem, spíše o žáka se schopností vcítit se do pozice spolužáka – cizince a ochotného spolupracovat s ním nad rámec výuky.

2.1 Sociální znevýhodnění a jeho faktory u dětí s odlišným mateřským jazykem

Děti, které pocházejí z odlišného kulturního a jazykového prostředí vyžadují specifický přístup k jejich potřebám a především podporu. Tyto děti se zpravidla ocitnou poprvé v prostředí bez svých rodičů. Každé dítě je jedinečné, má specifické potřeby, rozdílnou úroveň jazykových dovedností a vyžaduje individuální přístup. Učitel při integraci těchto dětí nepracuje jen s nimi, ale s celou třídou, pedagogy, rodiči v mateřské škole. Je vhodné vzájemně k sobě přistupovat s respektem, pochopením, tolerancí. Zejména v oblasti kulturní, politické a náboženské. Respektovat odlišnost (kolektiv autorů Meta, o. s., 2014) Obzvláště předškolní pedagog má velkou možnost ovlivňovat jednotlivé děti v jejich dalším rozvoji. A v následné přípravě na bezproblémový vstup do základní školy.

Předškolní věk představuje v životě člověka velmi významné období. V období předškolního věku se dítě nejrychleji vyvíjí a také se nejrychleji učí, což se projevuje v oblasti vývoje řeči a osvojování jazyka. Rozvinutá řeč a schopnost užívat jazyk nám umožňuje vzájemně komunikovat. Komunikace je nezbytnou součástí lidského života a lidské společnosti, představuje základní nástroj mezilidské interakce. Úroveň řeči člověka

souvisí s kvalitou jeho myšlení, poznávání a učení, sociálních vztahů, se sebeprosazením. Dítěti, které nemluví nebo nehovoří srozumitelně, jiní lidé nerozumí, což u něho může vést k pocitům méněcennosti, sebelítosti a křivdy, podceňování se, vyhýbání se kolektivu, negativismu a zlosti, agresivnímu chování. Může dojít k vyčlenění z kolektivu, izolaci a osamění, frustraci. U člověka je pak negativně ovlivněn vývoj jeho osobnosti, schopnost sociální interakce, učení se a vzdělávání. To vše může mít následný vliv na jeho profesní uplatnění i naplnění osobního života. (kolektiv autorů Meta o. s., 2014)

Na rozvoj jazyka, řeči a s tím spojenou komunikaci dětí se v předškolním vzdělávání klade velký důraz. (Suchánková 2014). Pedagogové / lektoři, kteří se dětem s odlišným mateřským jazykem věnují, by si měli uvědomovat specifika přístupu k nim. Zhodnotit konkrétní problémy při rozvoji řeči. Jak těmto potížím předcházet, a na co se dále v práci s nimi zaměřit.

2.2 Integrace dětí s odlišným mateřským jazykem

Základem úspěšného začlenění dítěte s OMJ je komunikace. Je nutné vycházet ze specifických okolností situace. Zohledňuje se věk dítěte, jeho osobnost a jazykové dovednosti. Komunikovat je důležité z důvodu zajištění základních potřeb dítěte. Dítě potřebuje navázat vztah s učitelkou. Je potřeba hledat způsoby k vzájemnému porozumění. Je vhodné, aby dítě mělo zpočátku jednoho pedagoga, který pro něho bude hlavní orientační osobou. Ten mu postupně usnadní vstup do širšího kolektivu dětí a s dalšími dospělými osobami v mateřské škole. Děti by neměly být nuceny do komunikace nátlakem. Pedagog by měl být trpělivý a poskytnout dítěti potřebný čas ke zpracování nové situace. Postupovat je vhodné pomalu.

3 Adaptace dítěte s odlišným mateřským jazykem v mateřské škole

Při komunikaci s dětmi s OMJ je nutné se zaměřit na některé aspekty. Je na místě na děti mluvit zjednodušeně, využívat stejné obraty a slova, dodržovat vhodné tempo řeči, dodržovat frázování řeči, mluvit dostatečně nahlas, využívat správnou intonaci, dbát na důkladnou výslovnost a artikulaci. Dětem je vhodné zadávat jasné a stručné instrukce, ověřovat porozumění, využívat názornost. Někdy komunikaci napomůže dát prostor a možnost uplatnit dítěti jeho mateřský jazyk. Dítě tak pocítí zájem o svoji identitu. Také neverbální prvky mají v komunikaci důležitou roli. Mohou doprovázet verbální projevy, a tím se slovní sdělení stávají srozumitelnější. (kolektiv autorů Meta o. s., 2014)

3.1 Komunikace s rodiči

Důležitou úlohu má i komunikace s rodiči. Ti by měli být partnery. Pedagog by měl navazovat na výchovu v rodině, znát potřeby a zájmy dítěte. Rodiče potřebují mít přístup k informacím o provozu a organizaci mateřské školy, o obsahu a průběhu docházky, o pokrocích a úspěších nebo obtížích jejich dítěte. Není vždy snadná jasná a účelová komunikace. Zásadním problémem je jazyková bariéra. I další faktory mají svou roli. Například náboženství, kulturní odlišnosti, různý pohled na výchovu a vzdělávání. Z tohoto důvodu je potřeba zajistit s rodiči – cizinci dlouhodobě srozumitelnou komunikaci. (kolektiv autorů META o. s., 2014)

3.2 Začlenění do kolektivu

Začlenění dítěte s OMJ do kolektivu je zásadní a ovlivňuje i jeho jazykový rozvoj. Dítě změni požadavky na učitele a vnese do třídy novou dynamiku. Je potřeba při práci zohlednit přítomnost dítěte, které nerozumí. Míra úspěšnosti při začlenění dítěte s OMJ do kolektivu závisí na mnoha faktorech. Roli zde má celkové klima třídy, přístup a způsob práce učitele, věk dítěte. Děti v této třídě by měly být vedeny ke vzájemné toleranci, vstřícnosti a respektu k odlišnostem. Vhodným přístupem v této oblasti rozvíjíme příznivé inklusivní prostředí, kde dítě s OMJ cítí dobře. (kolektiv autorů META o. s., 2014)

V mateřské škole by měla být přátelská a otevřená atmosféra a zde každé dítě vítáno, respektováno a přijímáno, takové, jaké je. Pedagog má za úkol budovat toto vstřícné prostředí. Má se soustředit na vzájemné chování dětí k sobě. Tak aby děti vnímaly odlišnost jako přirozenou součást života, která je může nějakým způsobem obohatit. Je vhodné s dětmi hovořit o rozmanitosti skupin lidí, o různých jazycích, kulturách, tradicích. Nástrojem mohou být nejrůznější typy aktivit. Povídání, knihy, filmy. Mohou se použít i zážitkové metody či projekty. Ty zahrnují výtvarné, pohybové a pohybové činnosti. Možností jsou i akce pořádané společně s rodiči, kdy představují svůj národ, svou kulturu a tradice. Například uvaří krajové jídlo, představí jazyk, písmo, národní svátky a způsob, jak se slaví. (kolektiv autorů META o. s., 2014)

3.3 Podpora multikulturního a inklusivního prostředí

Podporou multikulturního prostředí a inkluzí žáků s OMJ se také zabývá Národní akční plán inklusivního vzdělávání. Je to materiál vytvořený Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Vychází ze zkušeností projektů, které podporují pro-inkluzivní model vzdělávání, mezi které patří například: Centra podpory inklusivního vzdělávání nebo Střediska integrace menšin. Tyto projekty jsou ale dílčím řešením a jejich zkušenosti jsou použity při realizaci dalších kroků.

Hlavním cílem tohoto materiálu je zdůraznit inkluzivní pojetí vzdělávání v českém vzdělávacím systému. Dalším nutným cílem je se zaměřit proti sociální inkluzi, jak jednotlivců, tak sociálních skupin. Úspěšně integrovat znevýhodněné jedince do společenských, politických a ekonomických aktivit naší společnosti. Opatření tohoto projektu přesahují rámec školství a přispívají k rozvoji lidských zdrojů v našem státě. Inkluzivní vzdělávací podmínky tak ovlivní nejen samotné žáky s OMJ, ale také všechny jeho účastníky. Tímto způsobem dochází k rozvoji kultury školy směrem k sociální soudržnosti. Jsou poskytnuty rovné příležitosti všem žákům a nabízí individuální podporu v rámci vyučování s ohledem na potenciál každému z nich.

V rámci otevřeného procesu se na vytváření projektu podílí příslušné expertní skupiny, zástupci akademické obce, zástupci odborných profesních platforem, odborníci z praxe či zástupci neziskových organizací. Společně vytvářejí konkrétní návrhy strategií a

opatření směřující podpoře inklusivního vzdělávání. Tato opatření se týkají všech stupňů vzdělávací soustavy a bez rozdílu zřizovatele. Následná realizace tohoto projektu se podílí na rozvoji inklusivního vzdělávání v České republice v co největší míře.

Nyní je v platnosti Akční plán inklusivního vzdělávání na rok 2015 – 2020.

„Plánování a realizace inklusivního školství je proces, který se týká celého systému vzdělávání a všech žáků. Rovnost a kvalita jdou ruku v ruce. Inklusivní vzdělávání je třeba vidět jako rozvíjející se koncept, kde mají témata rozmanitosti a demokracie stále větší význam. Inklusivní vzdělávání je vnímáno na úrovni systému, zřizovatelů, škol, žáků, rodičů a veřejnosti jako vysoce kvalitní vzdělávání, které umožňuje nejen rovný přístup ke kvalitnímu vzdělávání, ale i spravedlivou a přiměřenou podporu zohledňující různé vzdělávací potřeby žáků, tak aby plně využili svého studijního potenciálu, aby se nevytvářely bariéry a nesnižovaly se nároky na žádné skupiny. Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020 je zastřešujícím strategickým dokumentem v oblasti vzdělávání.

Tento Akční plán inklusivního vzdělávání na období let 2016 – 2018 při svém zpracování vychází z priorit stanovených ve Strategii vzdělávací politiky ČR do r. 2020 a podrobněji definovaných opatření v Dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR na období 2015-2020. Předkládaný akční plán má za cíl současně sloužit jako naplnění ex-ante podmínek pro Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (dále OP VVV).“ (Akční plán inklusivního vzdělávání pro rok 2015 – 2018, str.1)

Ve Strategii vzdělávací politiky České republiky do roku 2020 jsou definována například tato prioritní témata: nastavení podmínek rovných příležitostí ve vzdělávání pro všechny, diagnostické nástroje – činnost a role školských poradenských zařízení, supervizní mechanismy v oblasti inklusivního vzdělávání, evidence a statistiky žáků vzdělávaných v inklusivním prostředí, inkluze v předškolním vzdělávání, snižování předčasných odchodů ze vzdělávání.

Východiska tohoto projektu jsou: Akční plán opatření k výkonu rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ve věci D. H. a ostatní proti České republice, Akční plán opatření ke vzdělávání romských dětí, žáků, studentů na období 2015 – 2017, Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR – 2015, GAC spol. s.r.o. , Dlouhodobý záměr vzdělávání a

rozvoje vzdělávací soustavy ČR na období 2015 – 2020, Národní plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na léta 2015 – 2020, Národní program reforem 2015, Národní strategie ochrany práv dětí (priority na léta 2012 – 2018), Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání na období 2014 – 2020, Strategie boje proti sociálnímu vyloučení 2011 – 2015, Strategie romské integrace do roku 2020, Strategie sociálního začleňování 2014 – 2020, Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020.

Akční plán spolupracoval s těmito organizacemi: Amnesty International ČR, Asociace pracovníků speciálních pedagogických center, Asociace ředitelů základních škol, Asociace speciálních pedagogů

Asociace organizací neslyšících, nedoslýchavých a jejich přátel, Českomoravský odborový svaz pro školství ČR, Česká odborná společnost pro inklusivní vzdělávání, Česká školní inspekce, Kancelář veřejné ochránkyně práv, META, o.p.s., Nadace Open Society Fund Praha, Národní rada osob se zdravotním postižením v ČR, Národní ústav pro vzdělávání, Národní institut pro další vzdělávání, Slovo 21, Úřad vlády – kancelář Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a sekretariát Rady vlády pro národnostní menšiny, Vládní výbor pro zdravotně postižené občany.

Akční plán inklusivního vzdělávání přispívá k naplnění vize Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020 ve všech bodech. Vzdělávací politika České republiky směřuje k rozvoji vzdělávacího systému. Určitou vizí v našem státě je, že v popředí zájmu jednotlivce i společnosti je vzdělání. Je to jistá hodnota. V průběhu celého života by měli lidé využívat příležitosti, jak se dále vzdělávat. Kvalitní vzdělávání by mělo být přístupné pro každého, fungovat efektivně, spravedlivě a dávat všem stejnou šanci. Na každé úrovni vzdělání by žák měl vědět, co má očekávat a co se bude očekávat od něho. Žáci by měli mít kladný vztah k celoživotnímu učení a motivaci. Předpokládá se, že jejich pedagogičtí pracovníci budou dobře připraveni na výkon své profese, všestranně motivováni pomáhat dětem. Budou podporovat žáky a studenty v dosažení maxima jejich možností. Cíleně podporovat jejich osobní rozvoj. Školy by měly soustavně spolupracovat s vnějším světem. Vzdělávání by se mělo opírat o aktuální lidské poznatky, podporovat tvořivost v souvislosti s dlouhodobými potřebami společnosti a s ohledem na trh práce. Organizace, struktura a obsah vzdělávání by se měl opírat o poznatky získané zkušenostmi.

4 Přístup k výuce u dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

Specifický přístup k výuce se speciálními vzdělávacími potřebami, a tudíž i žáky s OMJ, vymezuje novela školského zákona. Přesněji vyhláška 27/2016 Sb. Vyhláška o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a poskytování poradenských služeb vymezí například: druhy a účel podpůrných opatření a jejich členění do stupňů, postup a lhůty pro jejich přiznávání, pravidla spolupráce kompetentních subjektů, náležitosti zprávy a doporučení vydávaných školským poradenským zařízením, průběh a organizaci poradenských služeb školy a činnosti školských poradenských zařízení, základní zásady používání diagnostických nástrojů a pravidla spolupráce školských poradenských zařízení se školami, školskými zařízeními a dalšími osobami a orgány veřejné správy, náležitosti individuálních vzdělávacích plánů, činnost asistenta pedagoga, kompetence revizního orgánu.

Děti s OMJ jsou na základě školské legislativy zařazeni do kategorie žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Je to z toho důvodu, že jsou jim poskytována různá podpůrná a vyrovnávací opatření.

Podle školského zákona mají všichni cizinci přístup ke vzdělávání za stejných podmínek jako občané České republiky. K přijetí do základní školy nemusí předkládat oprávnění k pobytu na našem území. Mají i právo na školní stravování a zájmové vzdělávání poskytované ve školském zařízení.

Podle **novely školského zákona z 1. 9. 2016** se na děti s OMJ (děti se speciálními vzdělávacími potřebami) vztahuje podpora prostřednictvím podpůrných opatření, která představují konkrétní pomoc při vzdělávání žáka. Pro děti s OMJ je vhodná zejména pomoc v oblasti úpravy organizace, obsahu, hodnocení, forem a metod vzdělávání a školských služeb, použití speciálních učebnic a speciálních učebních pomůcek, vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu.

Podpůrná opatření se rozdělují do pěti stupňů podle organizační a finanční náročnosti. Podpůrná opatření 1. stupně realizuje škola nebo školské zařízení i bez doporučení poradenského zařízení. V případě, kdy je potřeba podpořit vzdělávání žáka změnou metod a výukových postupů, hodnocení, začleňování do sociální a komunikační sítě školní třídy. Podpůrná opatření 2.- 5. stupně poskytuje škola na základě doporučení

školského poradenského zařízení, které posuzuje míru a charakter speciálních vzdělávacích potřeb. Podpůrná opatření různých druhů nebo stupňů lze kombinovat. Je zde možnost podání žádosti o přezkoumání odborně správného závěru školského poradenského zařízení. Žádost může podat dítě, žák, student nebo zákonný zástupce žáka, ale také škola, školské zařízení nebo orgán veřejné moci.

4.1 Čeština jako druhý jazyk

Mateřským jazykem rozumíme jazyk, který se dítě učí v rodině. Tento jazyk je pro dítě pro dítě hlavním jazykem. Druhý jazyk je úřední jazyk, který se používá v dané zemi, kde člověk žije, avšak to není jeho mateřština. Čeština jako druhý jazyk vyžaduje specifický přístup. Výuka není snadná. Děti s OMJ nemají intuitivní cit pro český jazyk a mají problémy s nepravidelnostmi v českém jazyce. Výuka češtiny jako cizího jazyka je naprosto odlišná od výuky češtiny jako jazyka mateřského. Nelze předpokládat, že žák s OMJ bude schopen chápat všechny zákonitosti a strukturu českého jazyka. K výuce lze v této chvíli použít učebnice češtiny pro cizince či internetové zdroje. Propracovaný metodický systém zatím neexistuje. Při výuce je potřeba se zaměřit na propojení témat, slovní zásoby a gramatiky. Témata vybíráme, podle toho, jak jsou pro děti praktická, jaké situace musí zvládat. Nejlépe je zařazovat témata týkající se každodenního života. Je vhodné zařadit užitečné fráze, aby se dítě mohlo zeptat, požádat o něco či poděkovat. Někdy neslušné chování cizinců vychází z neznalosti zdvořilostních frází. (kolektiv autorů META o. s., 2011)

Při výuce je vhodné začínat těmito tématy: seznamování, představování, pozdravy, osobní zájmena, sloveso být, škola, činnosti ve škole, vysvětlení pojmu „kde?“, „kdy?“, věci kolem nás, jídlo, pití, nakupování, orientace ve městě, ve škole/ školce, lékař, nemoci, zranění.

V gramatice je vhodné se zaměřit na časování sloves v přítomném čase, minulý čas, budoucí čas nedokonavých sloves, 1. pád jednotného čísla a rody podstatných jmen, 4. pád jednotného čísla rodu ženského, mužského a středního neživotného, 1. pád množného čísla rodu ženského, středního a mužského neživotného, 6. pád jednotného čísla. (kolektiv autorů META o. s., 2011)

4.2 Vývoj řeči předškoláka

Předškolní období v užším slova smyslu je „věkem mateřské školy“. V tomto období dochází k vývoji základních schopností a dovedností. Dítě v tomto období už umí zcela chodit a pohybovat se jako dospělí jedinci. Zvládá rovný i nerovný terén. Padá jen zřídka. Chůzi do schodů a ze schodů zvládá bez držení. Je vhodné rozvíjet pohybovou obratnost, která je důležitá pro další vývoj soběstačnosti dítěte. Motorický vývoj můžeme označit jako stálé zdokonalování, zlepšování pohybové koordinace a hbitosti. Předškolní dítě zvládá skákání, lezení po žebříku, umí házet míčem. Větší zručnost se projevuje v rychle narůstající soběstačnosti. Dítě se samostatně nají, obléká a svléká. Občas potřebuje menší pomoc. Svou zručnost také procvičuje při hrách a kresbě. (Langmeier, Krejčířová, 2000)

Během předškolního období se zdokonalují obsah i forma řečové schopnosti dítěte. Vývoj řeči se dostává po třetím roce do stádia logických pojmů (období druhých otázek – Proč je to?). Slova jsou spojená s konkrétními jevy. Pomoci abstrakce, zevšeobecnování, se stávají slovy s určitým významem. Na přelomu třetího a čtvrtého rok nastupuje stádium intelektualizace řeči a pokračuje až do dospělosti. Po celou tuto dobu probíhá upřesňování obsahu slov, gramatických forem, zkvalitňuje se řečový projev, roste slovní zásoba. Slovní zásoba roste z cca 1000 slov tříletého dítěte na 2500 až 3000 slov dítěte šestiletého. Po čtvrtém roce dítě zpravidla užívá všechny slovní druhy, vedle souvětí slučovací tvoří i souvětí podřadná. Ke konci předškolního období by řečový projev dítěte již neměl vykazovat nápadnější gramatické odchylky. Vývoj řeči napomáhá ke snaze navazovat a udržovat rozhovor s lidmi v okolí, rozšiřovat poznatky o sobě (orientuje se jménem, věkem, bydlištěm), rostou jeho poznatky o přírodě, o světě věcí a lidí. Prostřednictvím řeči reguluje své chování a vyjadřuje své pocity, nejprve hlasitým komentářem, který nepotřebuje žádné posluchače, později (asi od čtyř nebo pěti let) vnitřní řečí.

Na konci předškolního období má „zpravidla“ umět: vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně formulovaných větách, formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat, sledovat a vyprávět příběh, pohádku, chápat slovní vtip a humor, poznat a vymyslet jednoduchá synonyma, homonyma a antonyma, poznat napsané své jméno, projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon. (Průcha, 2011)

Řečové dovednosti se obvykle dělí na výslovnost, slovní zásobu, gramatiku, porozumění řeči a komunikační dovednosti. Patří sem i neverbální aspekty řeči jako je gestikulace, mimika, intonace a řeč těla. (Průcha, 2011)

S vývojem řeči úzce souvisí vývoj myšlení, které je u dětí velmi těsně spjato s konkrétními životními situacemi. Obzor myšlení a představ dětí se stále rozšiřuje, podobně jako se rozšiřuje obzor zkušeností dítěte a rozsah jeho slovníku. Mezery v chápání světa dítě velmi snadno a hravě překlenuje fantazií, která vytváří z předškolního věku dítěte klasickou dobu pohádek. Fantastické myšlení je pro děti předškolního věku typické. Přestože dítě produkuje smyšlenky, sděluje vlastně bezprostředně své zážitky, které si plete s fantaziemi, protože nemá pevnou hranici mezi fantazií a skutečností, a proto nehovoříme o lži v pravém slova smyslu. V předškolním věku totiž děti vycházejí ve svých otázkách z naivního přesvědčení, že již existuje úplné vědění o věcech, že je třeba jen se zeptat těch, kteří to vědí. Touha po vědění je přitom u dětí zaměřena na vnější svět. Nikdy se nemáme vysmívat naivním otázkám dětí. Výsměch a ironie ničí rozvíjející se sebedůvěru dětí! Děti si naše odpovědi dlouho a přesně pamatují! Mají proto vždy dostat logicky přijatelnou, věcnou, pravdivou a věku přiměřenou odpověď. Je také zajímavé, jak má dítě tendenci přehánět délky. Nedovede se tedy dobře orientovat nejen v čase, ale dělá mu potíž odhadovat hloubky a orientovat se v prostoru. Paměť po čtvrtém roce je schopna vzpomínky na dávnou činnost, zvláště na takovou, která byla hodně emotivně nasycena.

Děti se v předškolním období rády učí říkanky. Od 4. roku se děti také aktivně zajímají o zpěv. Významnou úlohu ve vývoji řeči, myšlení, fantazie, v podněcování uměleckého vcítění dětí mají pohádky. Nepřeceňujeme význam pohádek, když nazveme období od 3 do 6 let věkem pohádky. Na počátku období rozumí dítě jen některým epizodám pohádky, ale později již chápe pohádku jako celek. Výraznými kvalitativními změnami prochází také sociálně psychologický vývoj, vývoj sociálních vztahů dítěte. Dítě se začíná do jisté míry emočně osamostatňovat od úzkého kruhu rodiny a stále intenzivněji vrůstá do skupiny svých vrstevníků, kterým už někdy dává přednost před rodiči. Tento proces je vhodné podporovat tím, že pomalu a postupně navykáme děti na občasnou nepřítomnost rodičů, zvykáme je na péči jiných osob (zpočátku to mohou být příbuzní, později i cizí lidé). Vývoj sociálních vztahů je podobný i ve hrách dětí. I když spolupráce dětí při

společných hrách trvá jen chvilku, přece jen má všechny znaky kolektivní hry, společný cíl s dělbou činností, což je nejdůležitější vývojovou charakteristikou hry tohoto a dalších vývojových období.

Častým motivem společenského jednání dětí ke konci období předškolního věku je již vedle smyslových pohnutek také ctižádost, snaha po sebeuplatnění a dodržování určitých norem chování. Tohoto faktu je třeba využít výchovně. Protože se na dítě můžeme v mnohém již spolehnout, je správné ukládat mu menší úkoly. Dítě rádo „pomáhá“. To sice dospělé často zdržuje, je to však cenné pro další vývoj dítěte. Citový život dětí tohoto vývojového období je stále bohatší a diferencovanější. Narůstá především "sociální citění", tj. vyšší city dětí. Objevuje se už ve výrazné formě cit kamarádství, soucit, radost z radosti druhých, ale také škodolibost, závist, žárlivost, pocity zahanbení a křivdy. Potřeba citového vyžití je jednou ze základních potřeb dětí i dospělých. U dítěte se projevuje potřebou někomu náležet, touhou po bezpečí, potřebou být chráněn. Uspokojení potřeby citového vyžití dává pocit životní jistoty. (Kohoutek, 2014).

4.3 Osvojení jazyka

Jazyk si děti osvojují v první řadě za účelem komunikace. To znamená, že děti se učí jazyk, aby mohly navázat kontakt s okolním světem. Spolu s potřebou funkčního užití jazyka je i způsob, jakým se řeč a její formy a pravidelnosti dostávají do hlav dětí, možno charakterizovat jako proces založený na „použití“: děti se učí, že určité jazykové výrazy se objevují v určitých kontextech užití a mají tam svoji funkci. Protože mnohojazyčnost ani velmi malé děti nepřetěžuje, může se s jazykovou intervencí začít v podstatě velmi brzy. Za předpokladu dostatečného každodenního, běžného stupu v druhém jazyce však intervence na podporu osvojování si druhého jazyka často není nutná. Děti, které si už osvojily systém tvoření určité formy, jenž je však zatížen nadměrnou generalizací (tj. přenos pravidelného tvoření i na nepravidelné tvary), by měly být podporovány tak, že se jim poskytnou jak pozitivní (opakování správných tvarů), tak i negativní příklady (modely chybných forem). Výsledkem by měla být vnitřní diferenciacce a rozšíření jejich vlastního systému používání jazyka. Podpora by měla pružně a rychle reagovat na tyto fáze – tím se lze vyhnout např. fosilizacím (tj. upevněním) chybného tvoření.

5 Možnosti výuky dětí s odlišným mateřským jazykem v mateřské škole

Každá forma výuky vyžaduje od pedagoga specifický přístup. Učitel může použít mnohé metodické postupy, doporučení či jazykové posloupnosti, které používá ve výuce českého jazyka. Je samozřejmostí, že vyučující bude vycházet při podpoře dítěte z možností školy, složení dětí ve třídě a z potřeb dětí. Výuka může probíhat v těchto formách: jazyková podpora v běžném dni, jazyková podpora individuální (v rámci docházky do mateřské školy) a jazyková podpora v kurzu.

5.1 Jazyková podpora v běžném dni

V rámci každodenního pobytu v mateřské škole dítě průběžně rozvíjí své jazykové dovednosti. Učitel přizpůsobuje vzdělávací obsah a pedagogické působení potřebám jednotlivých dětí a maximálně je podporovat. Tento přístup je vhodný především u dětí s odlišným mateřským jazykem. Je nutné zohlednit tyto děti při plánování. Pomáhat odstraňovat překážky v komunikaci. Podporovat osvojování nového jazyka v rámci běžného dne v mateřské škole.

Jazyková podpora probíhá průběžně během celého dne. Dítě by mělo mít pocit bezpečí. Je vhodné dítěti dát jasné a srozumitelné signály týkající se denního režimu. K jazykovému rozvoji je nejvíce příležitostí například při volné hře. V této chvíli pedagog má možnost s dítětem navázat komunikaci a zároveň podporovat kontakt dítěte s ostatními dětmi.

Aktivity dětí s OMJ je potřeba hodně střídat a zohlednit unavitelnost. Soustředění na cizojazyčné prostředí je pro děti náročné. Pozornost těchto dětí lze docílit vhodným výběrem zajímavých a poutavých materiálů a aktivit. Přednost mají v této fázi aktivity, které není nutné doplňovat slovně.

Pro rozvoj jazykových dovedností je dobré zapojovat jazyk při každé možné příležitosti. Vhodné jsou komentáře činností, které děláme. Pojmenovávání předmětů, které používáme. Na místě jsou komentáře aktuálních okolností. Dobrá strategie je využití jazyka při činnostech, jsou tak rozvíjeny jazykové dovednosti dětí. Dalším pomocníkem

pro porozumění dětí s OMJ je názornost. Je vhodné slova doprovázet pohybem, gestem, obrázky, předmětem. Také zdvojené sdělení dětem pomáhá lépe porozumět. I ostatní děti by měly být vyzvány k zdvojování svých sdělení směrem k dětem s OMJ. V souvislosti s tím tyto děti lépe porozumí nové řeči a mohou se ji učit. Také jazykový projev učitele je nutné přizpůsobit potřebám dětí s OMJ. Učitel by měl mluvit pomalu, výrazně, dostatečně nahlas. Je vhodná výrazná artikulace, gesta. Menší vzdálenost mezi komunikujícími je vhodnější. V souvislosti s jazykovou úrovní dítěte je zjednodušení jazyka a nepoužívání složitých výrazů zcela na místě. Mluvit správně, dbát na intonaci, frázování, jasnou výslovnost je bezpodmínečné. Jazykový vzor učitele je pro děti velice důležitý. Svou úlohu má i používání spisovné češtiny. Opakováním se učí dítě nejlépe. Je vhodné během dne používat stejná slova, slovní spojení a formulace. Například každodenní opakování jednotlivých činností či uvítací básnička. Rituály a opakování pomohou dětem se lépe orientovat v programu dne. Také podporují v dítěti pocit bezpečí.

5.2 Jazyková podpora individuální

Individuální jazyková podpora probíhá v rámci individuálního vzdělávacího plánu. Vypracování individuálního vzdělávacího plánu (dále IVP) pedagogem, nastává ve chvíli ukončení adaptační fáze dítěte. V této fázi dítě již zvládá odloučení od rodičů a adaptuje se na prostředí mateřské školy. Účinnost tohoto vzdělávacího plánu závisí na systematickém naplánování. Toto administrativní zpracování se může jevit jako odtržené od praxe. Ale dobře zpracovaný vzdělávací plán může podchytit specifické oblasti, soustředit se na jejich rozvoj, a tím pomáhat dětem, kde to nejvíce potřebují. Plán by měl být zpracován podle potřeb učitele a měl by mu pomáhat v praxi. Pedagog si při práci s IVP zmapuje počáteční úroveň jazykových dovedností. Na základě tohoto zjištění si vytýčí, co chce konkrétně zlepšit a naplánuje si odpovídající činnosti. Plán dává možnost kontroly a je i zpětnou vazbou pro učitele. IVP by měl být konkrétní, smysluplný. Časový horizont plánování výuky je zpravidla na 2 měsíce dopředu. IVP vychází z třídního plánování. Tyto plány jsou realizovány ve vzájemném souladu. IVP by měl obsahovat následující body – průvodní informace o dítěti, pedagogická diagnostika, cíle, metody a formy, rozvržení učiva, časová dotace, pomůcky, vyhodnocení IVP. Je nutné promyslet zaměření plánu.

Rozvoj dítěte se posuzuje komplexně a vychází se z jednotlivých vzdělávacích oblastí Rámcově vzdělávacího programu pro předškolní výchovu. Plán lze také zaměřit výhradně pro potřebu dětí s OMJ a to na jazykový rozvoj. Je vhodné se následně soustředit na všechny čtyři roviny jazyka, tedy na slovní zásobu, skloňování a časování, výslovnost, užití jazyka v praxi v sociálním kontextu. Logický základ plánu dále tvoří také pedagogická diagnostika. Pomocí pozorování a prostřednictvím různých interakcí může učitel zjistit aktuální úroveň jazykového rozvoje u dětí. Výsledky diagnostiky lze zaznamenávat více způsoby, formou volného textu či formou záznamového archu. Obě metody lze kombinovat. Zjištěním jazykové úrovně dítěte lze stanovit cíle individuálního plánu. Pokud má být plán efektivní a použitelný, tak musí být konkrétní. Je důležité si na základě diagnostiky cíle určit záměrně. Cíle by měli být dosažitelné a reálné. Měli by se smysluplně a užitečně vztahovat k aktuálním potřebám dítěte. Naplnění těchto cílů by mělo být pro dítě co nejvíce prospěšné. Taktéž hledání prostředků, metod a forem práce má svůj význam při tvoření IVP. I zde je nutné přistupovat konkrétně a záměrně. Časové rozvržení práce je dalším důležitým bodem. Je důležitá dotace a pravidelnost. Následné vyhodnocení je nedílnou součástí plánu. Vhodný časový úsek pro hodnocení jsou 2 měsíce. Po uplynutí stanovaného času dochází k posouzení pokroků či nezdarů při výuce. Na základě této bilance budeme vypracovávat následující plán.

5.3 Jazyková podpora v kurzu

Výuka dětí v kurzu je další možnou formou jazykové podpory dětí s OMJ. Tento kurz může vést jak učitel mateřské školy, tak externí pracovník. Je možné také využít jazykové kurzy probíhající v okolních mateřských školách. Tyto jazykové kurzy je možné dotovat v rámci projektů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Příkladem je dotační program Podpora aktivit v oblasti integrace cizinců na území České republiky. Tyto dotační projekty a další podpůrná opatření finančně reguluje novela školského zákona spolu s vyhláškou.

Práce se skupinou dětí má svoje specifika. Nabízí se příležitost intenzivnější práce s dítětem. Snížený počet dětí dává prostor k individuálnímu přístupu. Práce s dětmi odpovídá jejich věku, úrovni jazykových znalostí a schopnostem se učit.

Metodická opatření se zabývají organizací těchto kurzů. Za vhodný se považuje maximální počet 8 dětí. Vyučovací lekce by měla trvat 30-60 minut, dle věku dítěte. Kurz by měl probíhat minimálně jednou týdně. Ideální frekvence kurzů by byla 2krát za týden. Děti jsou děleny podle věku nebo podle jazykové úrovně. Pro výuky je vyčleněn vhodný prostor.

Kurz se zaměřuje na specifickou věkovou a jazykovou úroveň dětí. Každá lekce má mít obdobnou strukturu. Jednomu stejnému tématu jsou věnovány 2 až 3 lekce. Činnosti jsou cíleny na konkrétní jazykové jevy. Témata jsou v souladu s tématy mateřské školy. Množství naučené látky je přiměřené jazykovým možnostem dětí s OMJ. V rámci výuky se věnujeme všem jazykovým rovinám. V kurzu se používají různorodé metody a principy. Děti používají při výuce více smyslů, jde o tzv. multisenzorický přístup. Také jsou vhodné principy názornosti, opakování. Atmosféra v kurzu by měla být příjemná a hravá. Pomoc dítěti se nabízí ve chvílích, kdy jí potřebuje. Na chyby se upozorňuje parafrázováním správného znění. Děti se chválí a povzbuzují. Je vhodné zapojit humor nebo nějaké překvapení. Výroky, jež se děti učí mají být jednoznačné a opakovat se musí ve stejném znění. Výroky je vhodné rozkládat menší části (věty na slova, slova na slabiky, cvičí se výslovnost). Při výuce se postupuje od jednoduchých vyjádření ke komplexním. Rozšiřuje se slovní zásoba. V průběhu výuky se sleduje projev dítěte. Každé dítě má možnost se jazykově zapojit. Na překážku není ani občasné použití mateřštiny. Děti by měly zastávat roli mluvčího. Do jazykového projevu se děti nenutí. Vždy se postupuje od pasivního porozumění k aktivní produkci.

Lektor kurzu by měl výrazně artikulovat, užívat gesta a mimiku. Tempo jeho hlasu by mělo být přiměřené a mluvit by měl dostatečně nahlas. Je nutné užívat správnou a různorodou intonaci, spisovnou češtinu. Lektor navazuje s dětmi oční kontakt a zajistí, aby na něho všechny děti viděly.

V kurzu je možnost některých obtíží. Ty mohou spočívat například v rozdílnosti jazykové úrovně dětí, nedostatku materiálů k výuce, nepravdělnosti účasti na kurzu, nízké podpoře rodiny, zapomínání naučeného, ostychu dítěte, nízké motivaci, špatné výslovnosti dítěte, rozdílnosti mateřského jazyka.

6 Vstup dítěte s odlišným mateřským jazykem do preprimárního vzdělávání

„Podle školského zákona je cílem předškolního vzdělávání podporovat rozvoj osobnost dítěte předškolního věku, podílet se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů. Předškolní vzdělávání vytváří základní předpoklady pro vzdělávání. Předškolní vzdělávání napomáhá vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání a poskytuje speciálně pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami (Školský zákon, § 33). Pro děti s odlišným mateřským jazykem, jejichž rodiče se rozhodli u nás dlouhodobě nebo navždy pobývat, to znamená, že kromě běžného rozvoje dovedností a schopností je nutné tyto děti naučit česky ještě dříve, než nastoupí na základní školu. Vzhledem k tomu, že i na děti cizince, pobývající dlouhodobě na našem území, se vztahuje povinná školní docházka, je jejich předškolní příprava velice důležitá. Všechny děti si musí zvyknout na školní prostředí, které je děleno na povinnosti, výuku a hru s odpočinkem. U dětí s odlišným mateřským jazykem (OMJ) je pobyt ve škole navíc často prvním setkáním s ryze českým prostředím. Pokud se první setkání s češtinou uskuteční ještě v předškolním období, je usnadněn nástup dítěte z jinojazyčného prostředí do školy a celkově je pozitivně ovlivněna jeho budoucí školní úspěšnost.

Děti s OMJ, které nechodily do MŠ, mají naopak ve škole velké problémy s jazykem i se sociokulturní integrací. Proto školky, které berou na vědomí speciální potřeby dětí s odlišným mateřským jazykem, zvyšují jejich šance na úspěch ve vzdělávání a redukují jejich mezeru (jazykovou neznalost), která by se jinak prohlubovala na základních školách i v dalším vzdělávání. A zároveň tím obohacují školní prostředí o novou dimenzi jazykovou i kulturní vzdělávání.“

www.inkluzivniskola.cz/organizace-aneb-cizinci-ve-skole/preprimarnivzdelavani/

6.1 Dovednostní audit dětí s odlišným mateřským jazykem

Jazyková diagnostika

Na začátku výuky češtiny jako druhého jazyka je velmi důležité zjistit detailně současné jazykové znalosti a jazykové kompetence žáka/studenta s OMJ. Umožňuje to přesněji naplánovat výuku – kde začít, co žák/student potřebuje nebo naopak nepotřebuje. Při cílené diagnostice se znalosti a kompetence ukážou mnohem přesněji než při pouhém pozorování a prostém odhadu. Diagnostiku si může učitel vytvořit pro konkrétního žáka tak, aby zjišťovala přesně to, co je třeba.

Diagnostika znalosti češtiny by měla být součástí auditu dovedností, nutného pro vypracování plánu podpory.

V rámci jazykové diagnostiky testujeme porozumění (poslech a čtení), mluvení a psaní. Přestože komplexní jazyková diagnostika pro žáky s OMJ zatím nebyla vytvořena, dílčí nástroje již existují. Ty mohou posloužit alespoň jako inspirace pro vaši diagnostiku, která většinou musí být alespoň trochu ušita na míru konkrétnímu žákovi.

Dotazníkem zjišťujeme:

- 1) základní porozumění při rozhovoru
- 2) gramatickou správnost při vyjadřování:
  - časování sloves
  - skloňování podstatných jmen – 1. p., 4. p., 2. p, 7. p, 6. p
- 3) porozumění základním instrukcím

Na základě diagnostiky úrovně jazykových dovedností je možné používat hodnotící stupnici:

- 1 – dosud nezvládá (má vážnější problémy)
- 2 – zvládá částečně
- 3 – občasné, dílčí problémy

4 – zvládá s vynaložením maximálního úsilí

5 – zvládá spolehlivě, bezpečně

N – není hodnoceno, nelze říci, neprojevuje se, nemáme dostatek podnětů

www.meta-ops.cz

Diagnostika úrovně znalosti českého jazyka u žáků s odlišným mateřským jazykem

Tabulka č.1 Diagnostika úrovně znalosti českého jazyka u žáků s odlišným mateřským jazykem

Jméno:	Datum:
---------------	---------------

1. Rozhovor

(Pokud žák odpoví smysluplně a vysloví to tak, že pochopíte, co vám chce říci, označte ✓ kolonku srozumitelné. Pokud odpoví na otázku špatně, poté kolonku zakřížkujte. Pokud na otázku žák odpoví gramaticky správně, např. „Odkud jsi?“ Odpoví „Z Berlína“, odfajfkujte. Pokud odpoví „Berlín“, pak zakřížkujte.)

Typ otázky	Srozumitelné	Gramaticky správně
Pozdravení		
Jak se jmenuješ?		
Odkud jsi?		
Co rád děláš v mateřské škole (činnost, aktivita)		
Co rád děláš doma?		

2. Reakce na otázky k obrázku

(Pokud žák odpoví gramaticky správně, tak označte ✓. Pokud použije špatný tvar, tak zakřížkujte. U výčtu sledujte počet slov a použitý tvar)

Typ otázky	Ideální odpověď	Reálná odpověď	Poznámky
Co je na obrázku?	Dům, škola, auto, děti, kluk, holka, město, autobus, silnice, semafor		
Co dělá auto?	Auto jede.		Sledujte tvar slovesa
Co dělají děti?	Děti stojí/čekají.		
Co dělá autobus?	Autobus stojí?		

3. Porozumění instrukcím

(Označte ✓ kvalitu splnění zadaných instrukcí)

Typ instrukce	Splnil správně	Splnil s doplňujícími instrukcemi	Nesplnil
Otevři knihu.			
Vezmi žlutou pastelku a namaluj sluníčko.			
Postav se.			
Sedni si.			

Pedagogická diagnostika používaná v rámci Rámcově vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání je také vhodná pro tyto děti.

Pedagogická diagnostika

Pedagogická diagnostika předškolních dětí používaná v rámci RVP také pomáhá k posuzování dětí s odlišným mateřským jazykem.

Dítě a jeho tělo – hrubá a jemná motorika, grafomotorika, sebeobsluha, pracovní výchova, uvědomění si vlastního těla, poznatky o těle a péči o zdraví, rozvoj smyslů.

Zvládá jednoduchou sebeobsluhu (oblékání, svlékání, obouvání, základní hygienické návyky). Při práci je pečlivá, pracuje svým pomalým tempem. Hrubá i jemná motorika je adekvátní věku, správný úchop tužky nemá zafixován.

Dítě a jeho psychika – jazyk a řeč, poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace, sebepojetí, city, vůle.

Slovní zásoba: Částečně ovládá, mnoho výrazů neumí pojmenovat česky. Nedokáže pojmenovat tvary, dopravní prostředky, nezná pojmy časoprostorové orientace. Rozumí a dokáže pojmenovat některá zvířata, vybrané oblečení, jídlo. Dobře zná barvy. Gramatika: Nemá upevněné správné gramatické vazby. Neovládá skloňování, časování, tvorbu složitějších vět. Výslovnost: Neovládá r, ř, l Komunikace: Dokáže pozdravit, rozloučit se, poděkovat. Rozumí základním instrukcím.

Dítě a ten druhý – sociální dovednosti, navazování a rozvoj přátelských vztahů, interaktivní komunikační dovednosti, kooperační dovednosti Orientuje se ve skupině.

Zapojuje se do řízených činností. Nevyhledává partnera pro hru, nenavazuje přátelské vztahy.

Dítě a společnost – dramatické a hudební dovednosti, kulturní a morální hodnoty, multikulturní výchova, role ve společnosti

Adaptace proběhla bez problémů, zvládá požadavky plynoucí z prostředí školy. Neovládá afektivní chování.

Dítě a svět – poznatky o okolí, přírodě, technickém prostředí, ekologii

Nedokáže rozlišit aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které poškozovat. Uplatňuje návyky v základních formách společenského chování.

Na základě diagnostiky jazykových dovedností dětí s odlišným mateřským jazykem je následně vypracován Plán pedagogické podpory na základě, kterého se s dětmi dále pracuje.

6.2. Plán podpory pro děti s odlišným mateřským jazykem

Plán pedagogické podpory (PLPP) zpracovává mateřská škola pro dítě od prvního stupně podpůrných opatření, a to na základě úprav ve vzdělávání, které jsou realizovány podle vzdělávacích potřeb dítěte, nebo zapojení do kolektivu. S PLPP je seznámen zákonný zástupce dítěte a všichni učitelé. Obsahuje popis obtíží dítěte, stanovení cílů podpory a způsobů vyhodnocování naplňování plánu. Mateřská škola vyhodnocuje naplňování cílů PLPP nejpozději po 3 měsících od zahájení poskytování PO.

Plán pedagogické podpory (PLPP)

Tabulka č. 2 Plán pedagogické podpory

Jméno a příjmení dítěte, žáka (dále jen „žák“	
Škola	
Ročník	
Důvod k přistoupení sestavení PLPP	
Datum vyhotovení	
Vyhodnocení PLPP plánováno ke dni	

<p>I. Charakteristika žáka a jeho/její obtíží</p> <p>(silné, slabé stránky; popis obtíží, pedagogická, případně speciálně-pedagogická diagnostika s cílem stanovení úprav ve vzdělávání, aktuální zdravotní stav; další okolnosti ovlivňující nastavení podpory)</p>

<p>II. Stanovení cílů PLPP</p> <p>(cíle rozvoje žáka)</p>

<p>III. Podpůrná opatření ve škole</p> <p>(doplnit konkrétní postupy v těch kategoriích podpůrných opatření, které se uplatňují u tohoto žáka)</p>
<p>a) Metody výuky</p> <p>(specifikace úprav metod práce se žákem)</p>

<p>b) Organizace výuky</p> <p>(úpravy v organizaci výuky ve školní třídě, případně mimo ni)</p>
<p>c) Hodnocení žáka</p> <p>(vymezení úprav hodnocení, jak hodnotíme, co úpravami sledujeme, kritéria)</p>
<p>d) Pomůcky</p> <p>(učebnice, pracovní listy, ICT technika atd.)</p>
<p>e) Požadavky na organizaci práce učitele/lů</p>

<p>IV. Podpůrná opatření v rámci domácí přípravy</p> <p>(popis úprav domácí přípravy, forma a frekvence komunikace s rodinou)</p>

<p>V. Podpůrná opatření jiného druhu</p> <p>(respektovat zdravotní stav, zátěžovou situaci v rodině či škole – vztahové problémy, postavení ve třídě; v jakých činnostech, jakým způsobem)</p>

<p>VI. Vyhodnocení účinnosti PLPP</p> <p>(naplnění cílů PLPP)</p>	Dne:

Doporučení k odbornému vyšetření	☐ Ano ☐ Ne
	☐ PPP ☐ SPC ☐ SVP ☐ jiné:

Role	Jméno a příjmení	Podpis a datum
Třídní učitel		
Ostatní učitelé		
Pracovník ŠPP		
Zákonný zástupce		

www.rvp.cz

7 Možnosti práce s dětmi s odlišným mateřským jazykem ve vybrané mateřské škole

Žáci s odlišným mateřským jazykem představují u nás v mateřské škole jednu pětinu z celkového počtu žáků. Je to poměrně velké číslo. Z tohoto důvodu bylo nutné se této situaci přizpůsobit a zaměřit se na speciální potřeby těchto žáků.

Úvodem byla důležitá individuální adaptace dítěte v mateřské škole v prvních dnech docházky. Ta byla umožněna dítěti za přítomnosti rodičů. Dítě si také mohlo přinést oblíbenou hračku, knížku, předmět připomínající domov.

V jazykové oblasti jsme se u každého dítěte věnovali jazykové diagnostice a následnému vypracování plánu pedagogické podpory. Tento plán jsme vypracovali na dobu 3 měsíců.

Jazyková podpora probíhala v mateřské škole více formami.

Základní formou výuky byla jazyková podpora v běžném dni. Zapojovali jsme jména dětí, podporovali jsme navazování vztahů s vrstevníky, nacvičovali jsme přivítání, rozloučení, poděkování, rozvíjeli slovní zásobu, kterou děti potřebovali k orientaci ve třídě a ve škole. Při skupinových činnostech v běžném dni jsme slovní zásobu, porozumění a vyjadřování procvičovali pomocí některých aktivit. Vhodné byly hry typu „Hra se jmény“, kdy se pomocí zpěvu, rytmizace a vítací písničky děti vítaly v ranním kruhu. Mezi osvědčené aktivity také patřily pohybové hry, pohybové hry se zpěvy, pohybové hry s básničkou, lidová říkadla. Rozvoj slovní zásoby byl spjat nejvíce s vizuálním vnímáním, a také se sluchovým. Pro lepší zapamatování bylo vhodné všechny každodenní činnosti a aktivity slovně komentovat. Z počátku ve třídě, škole. A později i při vycházkách po okolí. Zde bylo vhodné doplňovat konverzaci s dítětem otázkami. Odpověďmi na otázky si dítě rozvíjelo slovní zásobu a vyjadřování.

Při individuálních činnostech jsme se více zaměřovali na správné vyjadřování, správný slovosled a gramatickou správnost. Při této formě bylo vyhovující klidnější, tiché místo. Vhodné prostředí a individuální přístup pedagoga napomáhal v získání důvěry ze strany žáka. Tato varianta byla možná pouze ve chvíli, kdy ve třídě byly přítomny obě třídní učitelky.

V mateřské škole také fungovala organizovaná jazyková podpora. V rámci zájmového kroužku „Hezky česky“ se žáci s OMJ seznamovali pravidelně a cíleně s českým jazykem. Děti byly rozděleny do dvou skupin podle úrovně jazykových znalostí a dovedností. Každý týden absolvovaly 1x týdně 30 minut skupinové výuky. A každý individuálně 1x týdně 15 minut individuální výuky. Kurz navštěvovalo 16 dětí.

Rodiče pozorovaných a posuzovaných dětí v rámci bakalářské práce, podepsaly souhlas ohledně použití získaných informací a poznatků.

7.1 Skupinová jazyková podpora (zájmový kroužek „Hezky česky“)

Po provedení diagnostiky jazykových dovedností českého jazyka a vypracování plánů pedagogické podpory byly žáci rozděleny podle úrovně znalostí do dvou skupin, ve kterých se pravidelně seznamovali s českým jazykem.

Výuka byla rozdělena do tematických bloků.

1. Škola a třída
2. Kalendář; osoby ve škole a jejich činnosti
3. Člověk (tělo, rodina, bydlení, oblečení)
4. Roční období, počasí
5. Jídlo, nápoje, stolování, vaření, nakupování
6. Živočichové I.
7. Zaměstnání, doprava, kultura
8. Sport
9. Živočichové II.
10. Pohádky

Zpočátku jsme se zaměřovali pouze na slovní zásobu, kterou děti nezbytně potřebovaly k orientaci ve třídě a škole. Jednalo se o výrazy, které děti mohly sledovat vizuálně, především podstatná jména ve spojení se slovesy a vhodnými přídavnými jmény. Výuka byla doprovázena názornými ukázkami pomocí obrázkového materiálu či konkrétní ukázkou činnosti. Volně jsme přecházeli k časovým údajům, příslovcím a předložkám. Učili jsme se vazby spojené s umístěním v prostoru. Děti poté rozuměly jednoduchým větám, plnily jasné příkazy a uměly odpovědět na jednoduché otázky.

V počátečním období jsme pracovali spíše ve škole. Později jsme podnikali vycházky po okolí mateřské školy. Na těchto vycházkách jsme rozvíjeli slovní zásobu a pojmy. Základem bylo vizuální vnímání. Při vycházkách jsme vhodně používali téma roční období a počasí. Pro upevnění slovní zásoby jsme volili stále stejná slova. Tvořili jsme odpovědi a otázky. Rozvíjeli jsme konverzaci. Vše jsme spojovali zrakovým vjemem. Takto jsme pracovali na vycházkách i ve škole.

Od počátku jsme se zaměřovali na správnou výslovnost. Zejména na dodržování délek a měkčení slabik. Obzvláště děti z Vietnamu měli s tímto potíže.

Průběžně a cíleně jsme se zaměřovali na opakování a procvičování slovní zásoby, mluvnické části, tvoření vět a didaktické hry. Pracovali jsme s konkrétními výrazy, při tvoření vět jsme kladli důraz na správné tvary podstatných jmen a sloves.

Ve všech tematických blocích jsme využívali řadu metodických pomůcek. Obrázkové knihy, pexesa, dětské časopisy, pracovní listy, letáky, pohledy, společenské hry, puzzle, stavebnice, logopedické kartičky, plastová zvířátka, plyšová zvířátka, cd s hudbou, pohádkami a další. Všechny prostředky a pomůcky nám napomáhaly, aby děti přirozeně a hravou formou poznávaly český jazyk.

7.2 Struktura kurzu, metodické postupy, výstupy

Struktura kurzu

Výuková jednotka našeho jazykového kurzu měla danou strukturu, která podpořila u dětí s OMJ pocit bezpečí a důvěry. Při volbě typů činností jsme respektovali běžná didaktická pravidla uplatňovaná v mateřské škole. Pravidelně jsme střídali klidné a rušné činnosti,

délka činností odpovídala věku dětí a střídali jsme různé druhy činností. Např. rozhovor, písňe, říkadla, pohybové hry, práce u stolečku s didaktickým materiálem, výtvarná výchova apod. Děti pracovali v přirozeném a přátelském prostředí. Na závěr výukové jednotky byly děti odměněny za snahu a dílčí úspěchy malými obrázky, nálepkami nebo razítky.

Výuková jednotka měla několik částí:

Úvodní rituál: básnička s pohybem Dobrý den, dobrý den, dneska máme krásný den. Máme ruce na tleskání a nožičky na dupání. Dobrý den, dobrý den, dneska si to užijem'. Děti v kruhu společně říkají básničku a doplňují ji pohybem. Po tomto uvítacím rituálu se děti v kruhu posadily a podávaly si plyšové zvířátko. Hračku vždy podaly kamarádovi po pravé ruce a zároveň kamaráda pozdravily. Např: „Dobrý den, Hanko“

Opakovací část: v této části jsme se zaměřovali na opakování předcházejících témat. Používali jsme k tomu pohybovou hru, písničku, básničku nebo krátkou hru, které obsahovali slovní zásobu z minulých setkání.

Hlavní výuková část: přinášela nová témata či rozvíjela téma z minulého setkání. Obsahem byla vedená jazyková cvičení zaměřená na vybranou tematickou oblast.

Pohybové hry: zaměřené na opakování z předešlých lekcí, případně propojené i s novými naučenými jevy. Děti si při této části, jak zopakovaly znalosti, tak se odreagovaly. Tyto hry jsou dobrým diagnostickým nástrojem při zjišťování úrovně jazykových znalostí.

Závěrečný rituál: píseň, básnička nebo říkanka. Všechny rituály byly opakovány pravidelně, pro lepší zapamatování. My jsme většinou používali hru „Na konopky“. Na úplný závěr výukové jednotky byly vždy děti odměněny za snahu a dílčí úspěchy obrázky, nálepkami nebo razítky.

Metodické postupy

1. Organizace – výukové jednotky probíhaly 2x týdně po 30 minutách

2. Plánování – výuka dětí probíhala na základě diagnostik jazykové úrovně českého jazyka, a zvláště podle Plánů pedagogické podpory, v nichž byly stanoveny cíle, které jsme chtěli při výuce dosáhnout. Následně jsme plnění těchto cílů hodnotili.

3. Rozhovor – jsme používali zejména při individuální práci, ale i ve skupině je možné si povídat s dětmi nad knihou, hračkou, obrázkem. Vhodné jsou různé slovní hry, dokončování vět, pojmenovávání věcí, obrázků.

4. Básničky, pravidelný rytmus a rým – podporují snadné zapamatování, děti se učí intonaci a získávají cit pro jazyk. Osvědčilo se nám se nejprve zaměřit na slova z básničky a využít obrázky či předměty, aby těmto slovům dítě porozumělo. Básničku lze také rytmizovat, melodizovat, dramatizovat. Pro děti s OMJ bylo vhodné doprovázet některá slova gestem či pohybem.

5. Písničky, zpívání – při této aktivitě si děti rozvíjely výslovnost a správnou tvorbu samohlásek.

6. Hry – při individuální výuce či skupinové výuce u stolečku jsou vhodné různé deskové hry, karty, pexesa, domina, stavebnice.

7. Modelové situace – děti většinou velmi baví, když mohou jazyk používat v reálných situacích a napodobovat různé interakce – zdravení a vítání (Dobrý den, Jméno, Jak se máte? Mám se dobře/špatně, protože...), vaření v kuchyňce (V mé polévce je... / Do polévky dám... / Vařím polévku z...), nakupování v obchodě (Chci, prosím / Chtěl bych, prosím / Koupím si ...) – ideální pro rozvoj slovní zásoby.

8. Výtvarné činnosti – skládání, stříhání, lepení, kreslení a další výtvarné činnosti jsme také včlenili do práce a propojovali s rozhovorem a jazykovým rozvojem. I při takovýchto činnostech je možné se věnovat třeba gramatice (já stříhám – ty stříháš, já kreslím – ty kreslíš...) nebo slovní zásobě a procvičovat třeba barvy při výtvarném diktátu (Nakresli zelený dům, modré okno, žluté slunce).

9. Pohybové činnosti – Některé děti jsou velmi živé a potřebují zapojit pohyb. Pohybové hry dávají možnost procvičení slovní zásoby, vyjadřování, ale i odreagování od dlouhodobějšího soustředění na výuku.

10. Materiál – Náš jazykový kurz používal převážně materiál, který jsme měli k dispozici v mateřské škole. Knihy, lepopřelá, fotografie, karty, kartičky, předměty, hry, hračky, maňásky, razítka, samolepky, míčky, kostky, stavebnice, puzzle, výtvarný materiál. V průběhu školního roku jsme didaktické pomůcky stále doplňovali. Osvědčilo se například logopedické pexeso či Šimonovy pracovní listy Rozvoj řeči.

Výstupy

Hlavním cílem tohoto jazykového kurzu je seznámit děti s českým jazykem a prohlubovat jejich jazykové dovednosti a znalosti. Očekávanými výstupy je získání slovní zásoby, správné výslovnosti a vyjadřování. Děti se následně naučí pojmenovat věci kolem sebe, domluvit se slovy. Umí porozumět slyšenému. Jsou schopné samostatně vyjadřovat myšlenky, nápady, pocity, ve vhodně zformulovaných větách. Zvládají vést rozhovor, formulovat otázky, odpovídat, slovně reagovat. Děti jsou schopné sledovat a vyprávět příběh, pohádku. Získáváním těchto znalostí a dovedností jsou připraveny na život v zemi, kde se mluví jiným než jejich mateřským jazykem. Dochází tak k adaptaci na prostředí, k socializaci a k postupné přípravě na vstup do české základní školy.

Hodnocení

Na základě vypracování Plánu pedagogické podpory dochází po určitém časovém úseku k hodnocení. K tomuto nám v našem kurzu pomohlo vytvoření jazykového portfolia, které mělo založeno každé dítě. Do tohoto portfolia jsme zakládali materiály z průběhu celého kurzu. Vložené pracovní listy, výkresy, krátká slovní hodnocení nám sloužili k následnému hodnocení. K materiálům jsme se průběžně vraceli. Měli k nim přístup i rodiče. Na základě nahlédnutí mohli s dětmi doma trochu procvičovat. To jen v tom případě, pokud měli dostačující jazykové znalosti.

7.3 Příprava výukové jazykové jednotky

Příprava výukové jednotky jazykového kurzu českého jazyka

Téma: Domácí zvířata

Cíl: seznámení s názvy domácích zvířat, procvičování paměti a slovní zásoby

Autor: Lucie Nastoupilová

Věková skupina: 5-6 let

Jazyková úroveň: začátečníci

Pomůcky: figurky zvířátek, obrázky zvířátek, plyšová zvířátka, maňásek kočky

Časová dotace: 30 minut

Tabulka č. 3 Příprava výukové jazykové jednotky

Popis činnosti	Výroky (učitel U:, dítě D:)	Jazykové cíle (gramatika, výslovnost, slovní zásoba, pragmatika)
1. Přivítání Paní učitelka sedí s dětmi v kruhu na židličkách. Každé dítě se přivítá s paní učitelkou i ostatními dětmi. Paní učitelka k pozdravu každé dítě vyzve tím, že ho pozdraví jako první a osloví ho jeho jménem. Každé dítě pochválí.	U: Dobrý den (jméno) D: Dobrý den U: Výborně!	<i>Pragmatika:</i> Pozdrav: Dobrý den Jména dětí

<p>2. Básnička „Dobry den“</p> <p>Paní učitelka vyzve všechny děti, aby si s ní zopakovaly básničku „Dobry den“. Samotnému přednesu předchází společný a dostatečně pomalý nácvik básničky. Po něm si děti stoupnou a přednáší s pohybovým doprovodem. Na závěr paní učitelka všechny děti pochválí. Text básničky: Dobry den, dobry den, (drží se za ruce a pohubují s nimi) dneska máme krásný den. (udělají kruh okolo sebe se vzpaženýma rukama) Máme ruce na tleskání, (tleskání do rytmu) máme nohy na dupání, (dupání do rytmu) dobry den, dobry den, (dělají předklony k zemi), dneska si to užijem. (tleskání)</p>	<p>U + D:</p> <p>Dobry den, dobry den, dneska máme krásný den. Máme ruce na tleskání, máme nohy na dupání, dobry den, dobry den, dneska si to užijem.</p> <p>U: Výborně!</p>	<p><i>Pragmatika:</i></p> <p>Pozdrav: Dobry den</p> <p><i>Slovní zásoba:</i></p> <p>Ruce, nohy, tleskání, dupání</p>
--	--	--

<p>3. Hra „Poznej zvířátko“</p> <p>Paní učitelka rozdává dětem figurky zvířátek. Při otázce Máme tady psa? Se zvedne dítě s figurkou psa a řekne Tady. Svou figurku postaví doprostřed kruhu. Tak se vystřídají všechny děti.</p>	<p>U: Máme tady psa, kočku, kozu, krávu, ovci...?</p> <p>D: Tady</p> <p>U: Výborně!</p>	<p><i>Slovní zásoba:</i></p> <p>Názvy zvířat, sloveso být/je, tady</p> <p><i>Gramatika:</i></p> <p>Tázací a oznamovací způsob, příslovce</p> <p>Otázka-odpověď, oznámení</p>
--	---	--

<p>4. Kočka Micka (práce s maňáskem)</p> <p>Paní učitelka dětem ukáže maňáska kočky. Zeptá se Kdo to je? Kočka děti pozdraví. Děti jí také na oplátku pozdraví. Paní učitelka je pochválí.</p> <p>Kočka Micka se přivítá se všemi dětmi jednotlivě.</p> <p>Kočka obejde děti, pozdraví a podá jim packu.</p>	<p>U: Podívejte, kdo se na nás přišel podívat. Kdo to je?</p> <p>D: Kočka/ kočička</p> <p>U: Ano, kočka Micka.</p> <p>Dobry den, děti.</p> <p>D: Dobry den</p> <p>U: Výborně!</p> <p>U: Dobry den, Hanko.</p> <p>D: Dobry den, Micko.</p>	<p><i>Výstavba otázky:</i></p> <p>„Kdo to je?“</p> <p>Poznání kočky</p> <p>Pozdrav Dobry den</p> <p>Jména dětí</p>
---	---	--

<p>5. Veselé obrázky</p> <p>Děti sedí v kruhu na koberci. Paní učitelka rozmístí před děti otočené obrázky. Každé dítě je vyzváno, aby odkrylo jeden obrázek a řeklo, co je na něm za zvířátko. Postupně se vystřídají všechny děti.</p>	<p>U: Jaké zvířátko je na tvém obrázku? Co to je?</p> <p>D: Kočka, pes, koza, kráva, ovce...</p> <p>U: Výborně!</p>	<p><i>Výstavba otázky:</i></p> <p>„Co to je?“</p> <p><i>Slovní zásoba:</i></p> <p>Názvy zvířat</p> <p><i>Pragmatika:</i></p> <p>Otázka – učitel odpověď – dítě</p>
<p>6. Určování „hlasů“ zvířat</p> <p>Paní učitelka ukazuje dětem plyšová zvířátka a ptá se Jak dělá toto zvířátko? Děti mohou spontánně odpovídat</p>	<p>U: Jak dělá pes, kočka, kráva, koza, ovce...?</p> <p>D: Haf, haf...mňau...mé...bů</p> <p>U: Výborně!</p>	<p><i>Výstavba otázky:</i></p> <p>Jak dělá...?</p> <p>Určování zvuků zvířat</p> <p><i>Slovní zásoba:</i></p> <p>Oznamovací a tázací věta, citoslovce</p>
<p>7. Písnička „Skákal pes“</p> <p>Děti si společně s paní učitelkou zazpívají oblíbenou dětskou českou písničku. Při zpěvu děti sedí na židličkách v kruhu.</p>	<p>U+D</p> <p>Skákal pes, přes oves, přes zelenou louku, šel za ním myslivec, péro na klobouku.</p> <p>Pejsku náš, co děláš, žes tak vesel stále?</p> <p>Řek bych vám, nevím sám.</p> <p>Hop a skákal dále.</p>	<p><i>Pragmatika:</i></p> <p>Zpěv</p> <p><i>Slovní zásoba:</i></p> <p>Pes, myslivec, klobouk</p>

<p>8. Razítko</p> <p>Paní učitelka dětem sdělí, že si myslí, že by si zasloužili za krásné úkoly odměnu. Ukáže dětem razítko a zeptá se jich, co to je. Všichni společně daný výraz vysloví a pak vytleskají. Paní učitelka se ptá, jaký obrázek na něm asi je. Děti hádají. Když děti neuhodnou, paní učitelka jim poskytne nápovědu a děti případně znovu hádají. Poté paní učitelka odkryje obrázek na razítku a ukáže ho dětem. Paní učitelka se dětí ptá, zda chtějí takové razítko za odměnu. Po nadšeném souhlasu děti vyzve, aby si o něj zkusily říct předvedeným způsobem. Děti prosí o razítko. Paní učitelka každého chválí. Děti děkují za razítko.</p>	<p>U: Co je to?</p> <p>U + D:</p> <p>Razítko. RA-ZÍT-KO. (vytleskávání po slabikách)</p> <p>U: A jaký obrázek na něm asi je?</p> <p>D: (volná rozmluva).</p> <p>U: Možná ano.</p> <p>U: (nápověda). To je (obrázek na razítku).</p> <p>D: (obrázek na razítku).</p> <p>U: Chcete takové razítko za odměnu?</p> <p>D: Ano!</p> <p>U: Tak si o něj zkusíte říct, třeba takhle: Prosím razítko.</p> <p>D: Prosím razítko.</p> <p>U: Výborně!</p> <p>D: Děkuji.</p> <p>U: Výborně!</p>	<p><i>Gramatika:</i></p> <p>Výstavba otázky: „Co to je?“</p> <p><i>Slovní zásoba:</i></p> <p>Razítko</p> <p><i>Pragmatika:</i></p> <p>Otázka – učitel odpověď – dítě</p> <p><i>Pragmatika:</i></p> <p>Hádání</p> <p><i>Pragmatika:</i></p> <p>Pojmenovávání</p> <p><i>Pragmatika:</i></p> <p>Otázka – učitel odpověď – dítě</p> <p><i>Pragmatika:</i></p> <p>Prosba, poděkování</p> <p><i>Slovní zásoba:</i></p> <p>Prosím, děkuji, razítko</p> <p><i>Gramatika:</i></p> <p>Sloveso 1. os. č</p>
---	--	--

<p>9. Písnička „Na shledanou“</p> <p>Paní učitelka vyzve děti k loučení známou písničkou „Na shledanou“. Všichni si ji společně zazpívají ještě před odchodem do tříd. Text písničky (melodie Pec nám spadla): Na shledanou, na shledanou, příště zase přijdeme, na shledanou, na shledanou, už se na to těšíme.</p>	<p>U+D</p> <p>Na shledanou, na shledanou, příště zase přijdeme, na shledanou, na shledanou, už se na to těšíme</p>	<p><i>Pragmatika:</i></p> <p>Zpěv, loučení</p> <p><i>Slovní zásoba:</i></p> <p>Na shledanou</p>
---	--	---

8 Kazuistiky dětí

(Diagnostiky úrovně jazykových dovedností, Plány pedagogické podpory a kazuistiky dětí)

8.1 Kazuistika žáka Matveje L.

(Diagnostika úrovně jazykových dovedností, Plán pedagogické podpory a kazuistika)

Diagnostika úrovně znalosti českého jazyka u žáka Matveje L.

Tabulka č. 4 Diagnostika úrovně znalosti českého jazyka u Matveje L.

Jméno: Matvej L.	Datum: 10. 9. 2016
------------------	--------------------

1. Rozhovor

(Pokud žák odpoví smysluplně a vysloví to tak, že pochopíte, co vám chce říci, označte ✓ kolonku srozumitelné. Pokud odpoví na otázku špatně, poté kolonku zakřížkujte. Pokud na otázku žák odpoví gramaticky správně, např. „Odkud jsi?“ Odpoví „Z Berlína“, označte ✓. Pokud odpoví „Berlín“, pak zakřížkujte.)

Typ otázky	Srozumitelné	Gramaticky správně
Pozdravení	✓	✓
Jak se jmenuješ?	✓	✓
Odkud jsi?	✓	✓
Co rád děláš v mateřské škole (činnost, aktivita)	✓	✓
Co rád děláš doma?	✓	✓

2. Reakce na otázky k obrázku

(Pokud žák odpoví gramaticky správně, tak označte ✓. Pokud použije špatný tvar, tak zakřížkujte. U výčtu sledujte počet slov a použitý tvar)

Typ otázky	Ideální odpověď	Reálná odpověď	Poznámky
Co je na obrázku?	Dům, škola, auto, děti, kluk, holka, město, autobus, silnice, semafor	✓	
Co dělá auto?	Auto jede.	✓	Sledujte tvar slovesa
Co dělají děti?	Děti stojí/čekají.	✓	
Co dělá autobus?	Autobus stojí?	✓	

3. Porozumění instrukcím

(Označte ✓ kvalitu splnění zadaných instrukcí)

Typ instrukce	Splnil správně	Splnil s doplňujícími instrukcemi	Nesplnil
Otevři knihu.	✓		
Vezmi žlutou pastelku a namaluj sluníčko.	✓		
Postav se.	✓		
Sedni si.	✓		

Hodnocení dle stupnice jazykových dovedností:

1 – dosud nezvládá (má vážnější problémy)

2 – zvládá částečně

3 – občasné, dílčí problémy

4 – zvládá s vynaložením maximálního úsilí

5 – zvládá spolehlivě, bezpečně

N – není hodnoceno, nelze říci, neprojevuje se, nemáme dostatek podnětů

Plán pedagogické podpory (PLPP) žáka Matveje L.

Tabulka č. 5 Plán pedagogické podpory (PLPP) žáka Matveje L.

Jméno a příjmení	Matvej L.	
Škola	Mateřská škola	
Ročník	Předškolní třída	
Důvod k přistoupení sestavení PLPP	Žák s OMJ	
Datum vyhotovení	20.9.2015	
Vyhodnocení PLPP plánováno ke dni	3 měsíce od data vyhotovení	

<p>I. Charakteristika žáka a jeho/její obtíží</p> <p>(silné, slabé stránky; popis obtíží, pedagogická, případně speciálně-pedagogická diagnostika s cílem stanovení úprav ve vzdělávání, aktuální zdravotní stav; další okolnosti ovlivňující nastavení podpory)</p>
<p>Matvej nastoupil v září 2015 do české mateřské školy. Znalosti českého jazyka byly u něho na průměrné úrovni. Pochází z Ruska. Jeho mateřštinou je ruský jazyk. Je spíše tichý, klidný. Rád se seznamuje s novými věcmi. Je svědomitý. Na komunikační úrovni</p>

se již částečně dorozumí. Občas má problémy s vyjadřováním. Matvej si potřebuje prohloubit slovní zásobu a gramatickou správnost.

II. Stanovení cílů PLPP

(cíle rozvoje žáka)

Postupný rozvoj jazykových znalostí a dovedností. Vytvoření pasivní a aktivní slovní zásoby, by mohlo žákovi pomoci v lepší adaptaci a socializaci. Více komunikovat s učiteli a spolužáky.

III. Podpůrná opatření ve škole

(doplnit konkrétní postupy v těch kategoriích podpůrných opatření, které se uplatňují u tohoto žáka)

a) Metody výuky

(specifikace úprav metod práce se žákem)

Zaměření na procvičování českého jazyka v rámci běžného dne v mateřské škole

(zapojování jmen dětí, podporování vztahů s vrstevníky, nácvik přivítání, rozloučení, poděkování)

b) Organizace výuky

(úpravy v organizaci výuky ve školní třídě, případně mimo ni)

Výuka českého jazyka v rámci jazykového kurzu (individuálně i skupinově)

Domácí příprava se starším bratrem

Jazyková příprava v logopedickém kroužku

c) Hodnocení žáka

(vymezení úprav hodnocení, jak hodnotíme, co úpravami sledujeme, kritéria)

Povzbuzující slovní hodnocení. Hodnotíme dílčí úspěchy žáka.

d) Pomůcky (učebnice, pracovní listy, ICT technika atd.)
Pracovní sešity, pracovní listy, knížky, časopisy, didaktické hry, obrázkový materiál, hračky.
e) Požadavky na organizaci práce učitele/lů
Podpora rozvoje českého jazyka při všech aktivitách Volit metody spojené s názorností Pracovat s jasnými a jednoduchými pokyny Aktivně žáka zapojovat do výuky Zajištění pomůcek pro žáka s OMJ Ověřovat u žáka porozumění Snaha pozitivně hodnotit dílčí úspěchy Vyhodnocovat úspěšnost práce se žákem v hodinách, informovat ostatní učitele

IV. Podpůrná opatření v rámci domácí přípravy (popis úprav domácí přípravy, forma a frekvence komunikace s rodinou)
Zákonný zástupce dostal informace o způsobu a organizaci jazykové výuky žáka, i o možnosti konzultací o studijních výsledcích žáka. Konzultace poskytují pedagogové. Kontrola pochopení zadaných úkolů, individuální pracovní materiály, opakování klíčových informací (hlasitě), odpolední domácí příprava.

V. Podpůrná opatření jiného druhu (respektovat zdravotní stav, zátěžovou situaci v rodině či škole – vztahové problémy, postavení ve třídě; v jakých činnostech, jakým způsobem)

Respekt k sociokulturní odlišnosti. Posilovat postavení žáka ve třídě.

VI. Vyhodnocení účinnosti PLPP		Dne:	
(naplnění cílů PLPP)			
Doporučení k odbornému vyšetření	☐ Ano	☐ Ne	
	☐ PPP	☐ SPC	☐ SVP ☐ jiné:

Role	Jméno a příjmení	Podpis a datum
Třídní učitel		
Ostatní učitelé		
Pracovník ŠPP		
Zákonný zástupce		

Školní kazuistika žáka s odlišným mateřským jazykem

Souhlas s použitím získaných dat posuzovaných dětí jsem měla od jejich rodičů potvrzený podpisem. Jména a identitu dětí jsem pro potřeby práce změnila. Z rozhovorů jsem uvedla pouze výstupy nikoli přepisy. Kazuistika je metodou kvalitativního šetření v určité problematice.

Školní kazuistika žáka s odlišným mateřským jazykem Matveje L.

Základní osobní údaje

Matvej L. (státní příslušnost Rusko), věk 6 let, žák předškolní třídy mateřské školy

Jeho rodina se přistěhovala do Prahy, když chlapci byly 3 roky.

Matvej má staršího bratra, který navštěvuje výběrovou česko-anglickou jazykovou školu

Starší bratr, je nejspolehlivější člen rodiny, co se týká vzájemné komunikace mezi rodinou a mateřskou školou

Matka mluví nedokonalou češtinou, ale snaží se co nejvíce komunikovat s učitelkami

Otec má s českým jazykem problémy, zvládá jen zdvořilostní fráze a jednoduché věty

V rodině s chlapcem žijí ještě dva mladší sourozenci. Jeden z nich, Timotej navštěvuje stejnou mateřskou školu. Jsou mu 4 roky a také se věnuje výuce českého jazyka.

Matvej je pro svého mladšího bratra v mateřské škole oporou. Pomáhá mu se sebeobslouhou, ale hlavně v komunikaci s ostatními dětmi.

Oba chlapci jsou velmi prosociální

Chování chlapce je znatelně ovlivněno kladným vlivem rodiny.

Rodina žije v rusky mluvící komunitě

Rodina dbá velmi o vzdělání svého syna ještě před nástupem do základní školy

Rodiče zajistili mimo jiné také předškolní přípravu v ruském jazyce, soukromé doučování českého jazyka a logopedie

V rámci mateřské školy se Matvej zúčastňuje skupinové i individuální výuky českého jazyka

Povahové vlastnosti žáka, úroveň znalostí českého jazyka

Matvej je tiché, klidné povahy

Je přemýšlivý, umí se bez problémů soustředit

Jeho jazykové znalosti a dovednosti jsou na dobré úrovni

Má širokou slovní zásobu

Mluví plynule česky, i když s ruským akcentem

V mateřské škole komunikuje spíše s rusky mluvícími dětmi

Při komunikaci s česky mluvícími dětmi používá česky jazyk. Tyto děti mu zcela rozumí

Z úrovně jazykových znalostí je zřejmá domácí příprava se starším bratrem

Jazyková příprava Matveje probíhá více způsoby

Skupinová forma výuky probíhá v rámci zájmového kroužku „Hezky česky“. Zde se seznamuje s českým jazykem společně s dětmi s podobnými jazykovými znalostmi a potřebami.

Individuální forma výuky se zaměřuje na přípravu k zápisu do prvního ročníku základní školy s rozšířenou výukou jazyků

Pozorování

Chlapec je při výuce aktivní

Při skupinové výuce je aktivnější a bystřejší než ostatní děti

Často se zapojuje, rád odpovídá a plní úkoly

Pozitivně reaguje na pochvalu a povzbuzení

Při výjimečných nezdarech ztuhlne a přemýšlí nad důvodem svého pochybení

Kladně reaguje na motivaci

Rád se účastní aktivit s dětmi s podobnými potřebami

Často pomáhá méně schopným kamarádům

Při výuce působí zaujatě a spokojeně

Umí řadu českých básniček, říkadel a lidových písniček

Snaží se zlepšovat správnou výslovnost

Matvej se z vlastní vůle naučil doma sám číst česky. Může tak lépe vnímat český jazyk.

Obrázky si spojuje s českým textem. Lépe tak rozumí významu slov

Výstupy z volného rozhovoru

V mateřské škole, kde se mluví českým jazykem, se mu líbí

Plynule mluvil česky o své rodině

Počáteční ostýchavé chování mizí v okamžiku získání důvěry osoby, s níž komunikuje

Má rád společné aktivity s dětmi, ale někdy potřebuje být „sám“

Výstupy z částečně konstruovaného rozhovoru

Předškolní zařízení navštěvuje s oblibou

Nejvíce se přátelí s dětmi z ruské komunity, kteří s ním navštěvují i předškolní ročník mateřské školy

Má rád knihy, a to v českém i ruském jazyce

Rád výtvarně tvoří

S dětmi a paní učitelkou rád pobývá v blízkém parku, kde se s oblibou věnuje pohybovým aktivitám

Nejvíce mu v poznávání českého jazyka pomáhá starší bratr

Přítomnost mladšího bratra ve stejné mateřské škole přispívá k jeho klidu a spokojenosti

Na vstup do základní školy se těší

Uvědomuje si, že příprava na vstup do základní školy je důležitá

Rozhovor s třídní učitelkou, výstupy

U žáka je patrné zlepšení v komunikaci s česky mluvícími dětmi

Je více sebevědomý v komunikaci s třídní učitelkou

Projevuje se jako klidný, tichý, soustředěný

Začal se více zapojovat do společných aktivit

Ze strany rodičů je zřejmý zájem o dovedání chlapce a aktivně se pravidelně informují

Rozhovor s učitelkou, která vede keramický kroužek, výstupy

Chlapec se aktivně zapojuje do všech aktivit v zájmovém kroužku

Při činnostech komunikuje s učitelkou i dětmi v českém jazyce

Pracuje soustředěně. Je u něho zřejmá radost z dokončené činnosti (výrobku)

Do zájmového kroužku chodí viditelně rád

Závěr – shrnutí získaných údajů o žákovi a doporučení dalšího postupu

Dle všech dostupných údajů je žák v mateřské škole dobře adaptován a socializován. Jeho jazykové znalosti a dovednosti jsou na velmi dobré úrovni. Má širokou slovní zásobu, dobré vyjadřování a snaží se o správnou výslovnost. K seznamování s českým jazykem využívá více forem výuky. Primární se jeví domácí příprava se starším bratrem. Tato příprava mu usnadňuje komunikaci s vrstevníky ve třídě a učitelkami. Skupinová a individuální výuka českého jazyka v mateřské škole můžete tak plynule navázat a rozvíjet jazykové znalosti na vyšší úrovni. Také vstřícná spolupráce rodičů hraje velkou úlohu v poznávání českého jazyka a celkové socializaci chlapce. Jejich spolupráce je nutná z hlediska jejich konkrétního požadavku, a tím je příprava Matveje k zápisu na základní školu s rozšířenou výukou jazyků. Chlapec má zatím dobré předpoklady u tohoto zápisu uspět. Je cílevědomý, motivovaný a má velkou podporu rodiny. V rámci přípravy na zápis do základní školy Matvej pravidelně navštěvuje kroužek pro děti s odlišným mateřským jazykem „Hezky česky“. V tomto kroužku získává jazykové znalosti skupinovou i individuální formou. Navštěvuje také hudební kroužek, logopedii a keramiku. Z iniciativy rodičů navštěvuje také předškolní přípravu i v ruském jazyce na ruské základní škole. Žák zvládá všechny výchovně vzdělávací aktivity bez větších problémů.

V následném období je vhodné v stávajících aktivitách pokračovat a nadále rozvíjet u chlapce jazykové znalosti a dovednosti v českém jazyce. Je to nutné nejen kvůli zápisu na základní školu, ale také pro další socializaci chlapce v prostředí s odlišným mateřským jazykem.

8.2 Kazuistika žákyně s odlišným mateřským jazykem Dáši A.

(Diagnostika úrovně jazykových znalostí, Plán pedagogické podpory a kazuistika)

Diagnostika úrovně znalosti českého jazyka u žákyně Dáši A.

Tabulka č. 6 Diagnostika úrovně znalosti českého jazyka u žákyně Dáši A.

Jméno: Dáša A.	Datum: 10. 9. 2016
----------------	--------------------

1. Rozhovor

(Pokud žák odpoví smysluplně a vysloví to tak, že pochopíte, co vám chce říci, označte ✓ kolonku srozumitelné. Pokud odpoví na otázku špatně, poté kolonku zakřížkujte. Pokud na otázku žák odpoví gramaticky správně, např. „Odkud jsi?“ Odpoví „Z Berlína“, označte ✓. Pokud odpoví „Berlín“, pak zakřížkujte.)

Typ otázky	Srozumitelné	Gramaticky správně
Pozdravení	✓	✓
Jak se jmenuješ?	✓	✓
Odkud jsi?	✓	x
Co rád děláš v mateřské škole (činnost, aktivita)	✓	x
Co rád děláš doma?	✓	x

2. Reakce na otázky k obrázku

(Pokud žák odpoví gramaticky správně, tak označte ✓. Pokud použije špatný tvar, tak zakřížkujte. U výčtu sledujte počet slov a použitý tvar)

Typ otázky	Ideální odpověď	Reálná odpověď	Poznámky
Co je na obrázku?	Dům, škola, auto, děti, kluk, holka, město, autobus, silnice, semafor	✓	
Co dělá auto?	Auto jede.	✓	Sledujte tvar slovesa
Co dělají děti?	Děti stojí/čekají.	x	
Co dělá autobus?	Autobus stojí?	✓	

3. Porozumění instrukcím

Označte ✓ kvalitu splnění zadaných instrukcí

Typ instrukce	Splnil správně	Splnil s doplňujícími instrukcemi	Nesplnil
Otevři knihu.	✓		
Vezmi žlutou pastelku a namaluj sluníčko.		✓	
Postav se.	✓		
Sedni si.	✓		

Hodnocení dle stupnice jazykových dovedností:

1 – dosud nezvládá (má vážnější problémy)

2 – zvládá částečně

3 – občasné, dílčí problémy

4 – zvládá s vynaložením maximálního úsilí

5 – zvládá spolehlivě, bezpečně

N – není hodnoceno, nelze říci, neprojevuje se, nemáme dostatek podnětů

Plán pedagogické podpory (PLPP) žákyně Dáši A.

Tabulka č. 7 Plán pedagogické podpory (PLPP) žákyně Dáši A.

Jméno a příjmení	Dáša A.	
Škola	Mateřská škola	
Ročník	Předškolní třída	
Důvod k přistoupení sestavení PLPP	Žák s OMJ	
Datum vyhotovení	20. 9. 2015	
Vyhodnocení PLPP plánováno ke dni	3 měsíce od data vyhotovení	

I. Charakteristika žáka a jeho/její obtíží (silné, slabé stránky; popis obtíží, pedagogická, případně speciálně-pedagogická diagnostika s cílem stanovení úprav ve vzdělávání, aktuální zdravotní stav; další okolnosti ovlivňující nastavení podpory)
Dáša nastoupila v září 2015 do české mateřské školy. Znalosti českého jazyka byly u ní na základní úrovni. Pochází z Ruska. Její mateřštinou je ruský jazyk. Je spíše klidná,

spíše plachá. Ráda se seznamuje s novými věcmi. Je snaživá. Na komunikační úrovni se dorozumí s problémy. Její plachost je poměrně velkou překážkou. Dáša si potřebuje prohloubit slovní zásobu, gramatickou správnost a zvláště sebedůvěru.

II. Stanovení cílů PLPP

(cíle rozvoje žáka)

Postupný rozvoj jazykových znalostí a dovedností. Vytvoření pasivní a aktivní slovní zásoby, by mohlo žákyni pomoci v lepší adaptaci a socializaci. Více komunikovat s učiteli a spolužáky.

III. Podpůrná opatření ve škole

(doplnit konkrétní postupy v těch kategoriích podpůrných opatření, které se uplatňují u tohoto žáka)

a) Metody výuky

(specifikace úprav metod práce se žákem)

Zaměření na procvičování českého jazyka v rámci běžného dne v mateřské škole

(zapojování jmen dětí, podporování vztahů s vrstevníky, nácvik přivítání, rozloučení, poděkování)

b) Organizace výuky

(úpravy v organizaci výuky ve školní třídě, případně mimo ni)

Výuka českého jazyka v rámci jazykového kurzu (individuálně i skupinově)

Domácí příprava s matkou

Jazyková příprava v logopedickém kroužku

c) Hodnocení žáka

(vymezení úprav hodnocení, jak hodnotíme, co úpravami sledujeme, kritéria)

Povzbuzující slovní hodnocení. Hodnotíme dílčí úspěchy žákyně.
d) Pomůcky (učebnice, pracovní listy, ICT technika atd.)
Pracovní sešity, pracovní listy, knížky, časopisy, didaktické hry, obrázkový materiál, hračky.
e) Požadavky na organizaci práce učitele/ ňů
Podpora rozvoje českého jazyka při všech aktivitách Volit metody spojené s názorností Pracovat s jasnými a jednoduchými pokyny Aktivně žáka zapojovat do výuky Zajištění pomůcek pro žáka s OMJ Ověřovat u žáka porozumění Snaha pozitivně hodnotit dílčí úspěchy Vyhodnocovat úspěšnost práce se žákyní v hodinách, informovat ostatní učitele

IV. Podpůrná opatření v rámci domácí přípravy (popis úprav domácí přípravy, forma a frekvence komunikace s rodinou)
Zákonný zástupce dostal informace o způsobu a organizaci jazykové výuky žákyně, i o možnosti konzultací o studijních výsledcích žáka. Konzultace poskytují pedagogové. Kontrola pochopení zadaných úkolů, individuální pracovní materiály, opakování klíčových informací (hlasitě), odpolední domácí příprava.
V. Podpůrná opatření jiného druhu (respektovat zdravotní stav, zátěžovou situaci v rodině či škole – vztahové problémy, postavení ve třídě; v jakých činnostech, jakým způsobem)

Respekt k sociokulturní odlišnosti.
Posilovat postavení žákyně ve třídě.

VI. Vyhodnocení účinnosti PLPP Dne:
(naplnění cílů PLPP)

Doporučení k odbornému vyšetření	☐ Ano ☐ Ne ☐ PPP ☐ SPC ☐ SVP ☐ jiné:

Role	Jméno a příjmení	Podpis a datum
Třídní učitel		
Ostatní učitelé		
Pracovník ŠPP		
Zákonný zástupce		

Školní kazuistika žáka s odlišným mateřským jazykem Dáši A.

Základní osobní údaje:

Dáša A. (státní příslušnost Rusko)

Dívce je 6 let. V Praze žije 4 roky.

V rodině žije mladší dvouletá sestra

Jazykové znalosti českého jazyka rodičů jsou na celkem dobré úrovni

Komunikace ze strany rodičů je vstřícná a bezproblémová

Dáša je klidná, chvílemi ostýchává

Má problém se sebekprosazováním

Ve třídě komunikuje převážně s dětmi rusky mluvícími

Jazykové znalosti, adaptace, socializace:

Jazykové znalosti byly zpočátku na průměrné úrovni

V komunikaci se jeví jako problémová stydlivost žákyně

Je důležité si získat důvěru žákyně

Je na místě vhodně motivovat

Koexistence s rusky mluvícími dětmi má dva aspekty

1. Cítí se s nimi dobře, je veselejší, klidnější
2. Snižuje to potřebu učit se česky a domluvit se tak s česky mluvícími dětmi

Adaptace na prostředí probíhá pomaleji

Pozorování žákyně:

Dáša je spíše samotářská

Vyhledává společnost rusky mluvících dětí

Ráda maluje, vybarvuje

Při verbální komunikaci mluví potichu, je stydlivá
Její vystupování je nejisté, postrádá sebevědomí
Působí mile, často se usmívá
Potřebuje mít důvěru v lidi
Má v oblibě spíše klidné prostředí
Je nekonfliktní, nevyvolává problémy
Spíše se podřizuje okolnostem a situaci
Její plachost jí brání sdělit znalosti, které evidentně má

Výstupy z volného rozhovoru:

Mateřskou školu navštěvuje ráda
Vzpomíná na letní dovolenou s rodinou
Těší ji, že má ve třídě rusky mluvící kamarády
Doma má české knihy. S maminkou si z nich čtou
Pokud se cítí bezpečně, umí plynule vyprávět
Má dobrou paměť

Výstupy z částečně konstruovaného rozhovoru:

Žije v úplné rodině, která ji podporuje v poznávání českého jazyka
Ve volném čase podniká rodina mnoho aktivit
Rodina je ve stálém kontaktu s příbuznými v Rusku, vzájemně se navštěvují
Dáša dává přednost individuální práci před společnou
Seznamování s českým jazykem ji baví
Ráda navštěvuje kroužky v rámci mateřské školy
V oblibě má pravidelné návštěvy plaveckého bazénu

Rozhovor s ostatními vyučujícími

Rozhovor s třídní učitelkou, výstupy:

Žákyně je plachá, je u ní vhodný individuální přístup

Zapojuje se do společných aktivit, ale raději si hraje sama

Při práci je soustředěná

Má problémy se sebekprosazováním

Je fixovaná na matku

S rodiči je bezproblémová komunikace

Rozhovor s učitelkou, která vede hudební kroužek, výstupy:

Dáša má ráda hudbu

Umí zpívat některé české lidové písničky, které se naučila doma

Ráda tancuje

V kroužku komunikuje se všemi dětmi

Někdy bývá plachá

Závěr – shrnutí získaných údajů o žákyni a doporučení dalšího postup

Dle dostupných údajů je žákyně poměrně dobře adaptovaná na prostředí s odlišným mateřským jazykem. Má klidnou, někdy až příliš ostýchavou povahu. K výuce českého jazyka přistupuje aktivně. Všechny formy se zúčastňuje s viditelným nadšením. Kladně reaguje na pochvalu a povzbuzení. Navštěvuje řadu kroužků v rámci mateřské školy, v nichž si zároveň zdokonaluje i znalosti z českého jazyka. Největší význam má však pro ni docházení do kroužku pro děti s odlišným mateřským jazykem s názvem „Hezky česky“. V tomto zájmovém kroužku aktivně zapojuje do všech aktivit. Rodiče také Dášu umožnili přípravu na vstup do základní školy na ruské škole. Vedle jazykových znalostí

a dovedností je u žákyně nutné se zaměřit také na získávání sebedůvěry, zlepšování vystupování a komunikace. Vhodným přístupem ze strany rodiny i učitelek se to jistě podaří. Všechny formy výuky českého jazyka, podpora rodiny jsou jistým předpokladem pro úspěšný vstup do základní školy.

8.3 Kazuistika žákyně s odlišným mateřským jazykem Ha Thuong

(Diagnostika úrovně jazykových dovedností, Plán pedagogické podpory a kazuistika)

Diagnostika úrovně znalosti českého jazyka u žákyně Ha Thuong (Hanka)

Tabulka č. 8 Diagnostika úrovně znalosti českého jazyka u žákyně Ha Thuong (Hanka)

Jméno: Ha Thuong (Hanka)	Datum: 10. 9. 2016
--------------------------	--------------------

1. Rozhovor

(Pokud žák odpoví smysluplně a vysloví to tak, že pochopíte, co vám chce říci, označte ✓ kolonku srozumitelné. Pokud odpoví na otázku špatně, poté kolonku zakřížkujte. Pokud na otázku žák odpoví gramaticky správně, např. „Odkud jsi?“, odpoví „Z Berlína“, označte ✓. Pokud odpoví „Berlín“, pak zakřížkujte.)

Typ otázky	Srozumitelné	Gramaticky správně
Pozdravení	✓	✓
Jak se jmenuješ?	✓	✓
Odkud jsi?	✓	x
Co rád děláš v mateřské škole (činnost, aktivita)	✓	x
Co rád děláš doma?	✓	x

2. Reakce na otázky k obrázku

(Pokud žák odpoví gramaticky správně, tak označte ✓. Pokud použije špatný tvar, tak zakřížkujte. U výčtu sledujte počet slov a použitý tvar)

Typ otázky	Ideální odpověď	Reálná odpověď	Poznámky
Co je na obrázku?	Dům, škola, auto, děti, kluk, holka, město, autobus, silnice, semafor	x	Srozumitelné, gramaticky nesprávně
Co dělá auto?	Auto jede.	✓	Sledujte tvar slovesa
Co dělají děti?	Děti stojí/čekají.	x	
Co dělá autobus?	Autobus stojí?	✓	

3. Porozumění instrukcím

(Označte ✓ kvalitu splnění zadaných instrukcí)

Typ instrukce	Splnil správně	Splnil s doplňujícími instrukcemi	Nesplnil
Otevři knihu.	✓		
Vezmi žlutou pastelku a namaluj sluníčko.		✓	
Postav se.	✓		
Sedni si.	✓		

Hodnocení dle stupnice jazykových dovedností:

1 – dosud nezvládá (má vážnější problémy)

2 – zvládá částečně

3 – občasné, dílčí problémy

4 – zvládá s vynaložením maximálního úsilí

5 – zvládá spolehlivě, bezpečně

N – není hodnoceno, nelze říci, neprojevuje se, nemáme dostatek podnětů

Plán pedagogické podpory (PLPP) žákyně Ha Thuong (Hanka)

Tabulka č. 9 Plán pedagogické podpory (PLPP) žákyně Ha Thuong (Hanka)

Jméno a příjmení	Ha Thuong (Hanka)	
Škola	Mateřská škola	
Ročník	Předškolní třída	
Důvod k přistoupení sestavení PLPP	Žákyně s OMJ	
Datum vyhotovení	20. 9. 2015	
Vyhodnocení PLPP plánováno ke dni	3 měsíce od data vyhotovení	

<p>I. Charakteristika žáka a jeho/její obtíží</p> <p>(silné, slabé stránky; popis obtíží, pedagogická, případně speciálně-pedagogická diagnostika s cílem stanovení úprav ve vzdělávání, aktuální zdravotní stav; další okolnosti ovlivňující nastavení podpory)</p> <p>Hanka nastoupila v září 2015 do české mateřské školy. Znalosti českého jazyka byly u ní na průměrné úrovni. Pochází z Vietnamu. Její mateřštinou je vietnamský jazyk. Je</p>
--

veselá a komunikativní. Ráda se seznamuje s novými věcmi. Je svědomitá. Na komunikační úrovni se dorozumí dobře. Hanka si potřebuje prohloubit slovní zásobu, vyjadřování a gramatickou správnost.

II. Stanovení cílů PLPP

(cíle rozvoje žáka)

Postupný rozvoj jazykových znalostí a dovedností. Vytvoření pasivní a aktivní slovní zásoby, by mohlo žákyni pomoci v lepší adaptaci a socializaci. Více komunikovat s učiteli a spolužáky.

III. Podpůrná opatření ve škole

(doplnit konkrétní postupy v těch kategoriích podpůrných opatření, které se uplatňují u tohoto žáka)

a) Metody výuky

(specifikace úprav metod práce se žákem)

Zaměření na procvičování českého jazyka v rámci běžného dne v mateřské škole

(zapojování jmen dětí, podporování vztahů s vrstevníky, nácvik přivítání, rozloučení, poděkování)

b) Organizace výuky

(úpravy v organizaci výuky ve školní třídě, případně mimo ni)

Výuka českého jazyka v rámci jazykového kurzu (individuálně i skupinově)

Domácí příprava se soukromým učitelem

Jazyková příprava v logopedickém kroužku

c) Hodnocení žáka

(vymezení úprav hodnocení, jak hodnotíme, co úpravami sledujeme, kritéria)
Povzbuzující slovní hodnocení. Hodnotíme dílčí úspěchy žákyně.
d) Pomůcky (učebnice, pracovní listy, ICT technika atd.)
Pracovní sešity, pracovní listy, knížky, časopisy, didaktické hry, obrázkový materiál, hračky.
e) Požadavky na organizaci práce učitele/lů
Podpora rozvoje českého jazyka při všech aktivitách Volit metody spojené s názorností Pracovat s jasnými a jednoduchými pokyny Aktivně žáka zapojovat do výuky Zajištění pomůcek pro žáka s OMJ Ověřovat u žáka porozumění Snaha pozitivně hodnotit dílčí úspěchy Vyhodnocovat úspěšnost práce se žákyní v hodinách, informovat ostatní učitele.

IV. Podpůrná opatření v rámci domácí přípravy (popis úprav domácí přípravy, forma a frekvence komunikace s rodinou)
Zákonný zástupce dostal informace o způsobu a organizaci jazykové výuky žákyně, i o možnosti konzultací o studijních výsledcích žáka. Konzultace poskytují pedagogové. Kontrola pochopení zadaných úkolů, individuální pracovní materiály, opakování klíčových informací (hlasitě), odpolední domácí příprava. Využití komunitního tlumočnicka.

V. Podpůrná opatření jiného druhu

(respektovat zdravotní stav, zátěžovou situaci v rodině či škole – vztahové problémy, postavení ve třídě; v jakých činnostech, jakým způsobem)
Respekt k sociokulturní odlišnosti. Posilovat postavení žákyně ve třídě.

VI. Vyhodnocení účinnosti PLPP	Dne:
(naplnění cílů PLPP)	

Doporučení k odbornému vyšetření	☐ Ano ☐ Ne ☐ PPP ☐ SPC ☐ SVP ☐ jiné: jiné

Role	Jméno a příjmení	Podpis a datum
Třídní učitel		
Ostatní učitelé		
Pracovník ŠPP		
Zákonný zástupce		

Školní kazuistika žáka s odlišným mateřským jazykem Ha Thuong (Hanka)

Základní osobní údaje:

Hanička (Ha Thuong) je dívka z Vietnamu. S rodinou se přistěhovali do Prahy, když byly Hance 3 roky. Nyní navštěvuje žákyně předškolní třídu.

Rodiče mají minimální znalosti českého jazyka

Pokud dojde k problému v komunikaci, tak rodiče povolají komunitního tlumočnicka. Tento člověk sdělil rodičům v počátku řád školy a provozní podrobnosti. V případě nutnosti byl vždy povolán a společně s učitelkou rodičům sděloval momentální potřebné informace.

Sami rodiče se nechtějí učit českému jazyku, tato možnost jim připadá zbytečná

V rodině žije ještě mladší 3 – letá sestra

Žákyně má ve vzdělávání velkou podporu v rodině

Jazykové dovednosti, adaptace, socializace

Adaptace byla z počátku pozvolná

Žákyně se stranila kamarádů, a ani oni nevyhledávali její společnost

Dívka byla učitelkou zapojována do všech aktivit

Postupně se s vrstevníky sblížovala při volných hrách

Vrstevníci si časem Hanku oblíbili

Nejvíce se kamarádila s děvčaty

V adaptaci a socializaci zejména pomohlo navázání těchto dětských přátelství

Dívky se na sebe těšili, a dokonce si vzájemně nosily různé dárky

Pozorování žáka

I přes velkou jazykovou bariéru se poměrně rychle adaptovala

Často opakovala sama slova, má dobrou paměť

Snaží se spontánně zapojovat do společných aktivit

Má snahu zaujmout kamarády, zejména děvčata

Je přátelská a v grafomotorice je pečlivá

Je pro ni velmi důležitá pochvala a povzbuzení

Rozhovor s žákyní

Výstup z volného rozhovoru:

V mateřské škole se jí líbí

Její oblíbené hry jsou zejména tematické, např. na rodinu, na obchod, kadeřnictví

Mrzí ji, že někteří kamarádi s ní nekomunikují

Je pro ni důležitá její rodina

Výstup za strukturovaného rozhovoru:

Seznamování s českým jazykem ji baví

Je pro ni důležité mít kamarády

Rodiče ji podporují ve výuce, ale zároveň na ni kladou určité nároky

Chce se naučit dobře česky

Ráda navštěvuje zájmové kroužky

Mimo mateřskou školu nemá česky mluvící kamarády

Rodina žije ve vietnamské komunitě

Rodiče se zaměřují spíše na její vzdělání, ale mimo domov dceru příliš nerozvíjí.

Rodinné výlety jejich komunita v podstatě nezná.

Rozhovor s třídním učitelem, výstupy:

Žákyně se o poznání více zapojuje do společných aktivit

Je přátelská a komunikativní

Jsou u ní znatelné pokroky ve znalostech českého jazyka

Je pro ni důležitá motivace, pochvala a sounáležitost s kamarády

Rozhovor s učitelkou, která vede výtvarný kroužek, výstupy:

Žákyně pracuje s nadšením a pečlivostí

Svoji práci komentuje verbálně

Komunikuje s učitelkou a spolužáky v češtině

Závěr – shrnutí získaných údajů o žákyni a doporučení dalšího postupu

Dle dostupných údajů je žákyně cílevědomá a motivovaná. Došlo k rozvoji počátečních základních jazykových znalostí a dovedností. Všechny formy výuky českého jazyka mají u žákyně svůj význam. Individuálně si procvičuje slovní zásobu a výslovnost. Při skupinové formě výuky se zase zdokonaluje ve vyjadřování a v komunikaci. Nemalou roli má také navštěvování zájmových kroužků v rámci mateřské školy. Žákyně navštěvuje v podstatě všechny a ráda. Je to kroužek keramiky, hry na flétnu, výtvarný kroužek, hudební kroužek, anglický jazyk, logopedie, kroužek pro děti s odlišným mateřským jazykem „Hezky česky“. Zde všude si procvičuje český jazyk a komunikaci. Žákyně se také zúčastňuje tzv. nočních spánků, které organizuje mateřská škola. Zde děti v odpoledních či podvečerních hodinách absolvují nějakou akci, např. návštěvu cirkusu, muzea a poté spolu s učitelkami přespí v mateřské škole. Hanka se zúčastňuje často a ráda. Přispívá to také svým způsobem k její lepší adaptaci a socializaci.

Žákyně se celkově dobře adaptuje. Na všechny aktivity reaguje pozitivně. Je cílevědomá a svědomitá. Na vstup do základní školy se těší.

Shrnutí doporučení aktivit pro bezproblémový vstup do ZŠ

V rámci přípravy dětí s OMJ na vstup do základní školy se osvědčily tyto aktivity.

Jazyková výuka v běžném dni – v rámci této formy se děti zejména adaptovaly. Seznamovaly se s prostředím třídy, školky. Poznávaly své kamarády a paní učitelky. Učily se základní pojmy činností a prostorové orientace. Zde používaly základní pojmy při každodenních činnostech a aktivitách. Tato forma výuky se uskutečňovala během celého školního roku.

Jazyková výuka individuální – tuto formu jazykové výuky používaly, jak paní učitelky žáků s OMJ přímo na třídách, tak jsem ji praktikovala při individuální výuce v rámci kroužku „Hezky česky“.

Jazyková výuka skupinová – tuto formu jazykové výuky jsem aplikovala v rámci kroužku „Hezky česky“.

Všechny formy výuky měly svůj nezastupitelný význam, navzájem se prolínaly a ovlivňovaly. Společně měly příznivý vliv na přípravu žáků s OMJ na vstup do základní školy.

9 Závěr

Bakalářská práce se věnovala problematice přípravy žáků s odlišným mateřským jazykem na vstup do základní školy v rámci mateřské školy.

Práce byla rozdělena do sedmi kapitol.

V pěti kapitolách byla představena specifika předškolního vzdělávání dětí s odlišným mateřským jazykem.

První kapitola se zabývala sociálním znevýhodněním a jeho faktory dětí s OMJ v předškolním vzdělávání. Také zde byly popsány možnosti integrace těchto žáků.

Druhá kapitola byla věnována adaptaci žáků s OMJ na předškolní zařízení. Jsou zde vymezeny pojmy začlenění dítěte s OMJ a podpora multikulturního a inklusivního prostředí.

Třetí kapitola se zabývala přístupem k výuce dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Kapitola se zaměřila především na češtinu jako druhý jazyk, vývoj řeči předškoláka a osvojení českého jazyka.

Čtvrtá kapitola popisovala možnosti výuky českého jazyka dětí s OMJ v mateřské škole. Podrobněji se zabývala všemi možnými formami.

Pátá kapitola se věnovala problematice vstupu dětí s OMJ do preprimárního vzdělávání. Zaměřila se na jazykový dovednostní audit a plán pedagogické podpory.

Praktickou částí je šestá a sedmá kapitola.

Cílem této části bylo zjistit možnosti a specifika přípravy žáků s OMJ na vstup do základní školy v naší mateřské škole.

Šestá kapitola se zabývala formami práce s dětmi s OMJ v naší mateřské škole a také se konkrétněji zaměřit na zájmový jazykový kurz „Hezky česky“.

Výsledkem pozorování došlo k zjištění, že možností je více. Po počáteční adaptaci ve spolupráci s rodiči, následovala jazyková diagnostika. Tato diagnostika sloužila k vypracování Plánu pedagogické podpory, který dále sloužil k výuce českého jazyka.

Základní formou byla výuka v běžném dni. Ta probíhala při každodenních aktivitách dětí s OMJ v rámci docházky do mateřské školy. Takto se žáci adaptovali na prostředí, navazovali sociální vazby a získávali základy jazykových znalostí.

Individuální forma výuky tyto znalosti prohlubovala a upevňovala.

Specifickou formou výuky pak byla jazyková podpora skupinová, která probíhala v rámci zájmového kroužku „Hezky česky“. Žáci se zde pravidelně scházeli, rozdělení podle jazykových znalostí. Každá výuková jednotka měla svou strukturu, metodický postup, výstupy a hodnocení. Výuka byla dělena do témat. V rámci těchto témat se žáci seznamovali s českým jazykem, opakovali a prohlubovali si svoje jazykové znalosti a dovednosti. Docházka do tohoto kroužku měla pro děti i význam socializační.

Sedmá kapitola věnovala jazykovým diagnostikám, plánům pedagogické podpory a kazuistikám tří vybraných dětí, které navštěvovaly jazykový kroužek „Hezky česky“.

Jednalo se o chlapce a dívku z Ruska a dívku z Vietnamu. Všechny tři děti byly předškoláci a v rámci všech forem jazykové podpory se připravovaly na zápis a vstup do základní školy. S přispěním vstřícného přístupu jejich rodin, pravidelné jazykové výuky se děti úspěšně dostaly do vybraných základních škol. Rodiče dětí zpětně potvrdily, že děti v prvním ročníku základní školy výuku zvládaly úspěšně. Žák Matvej byl dokonce vyhodnocen jako nejlepší žák prvního čtvrtletí.

Na příkladu těchto tří žáků s OMJ je zřejmé, že i žáci se speciálními potřebami mají možnost, perspektivu začlenit do našeho školského systému.

Cíl práce byl splněn. Potvrdilo se, že specifickým přístupem k dětem s OMJ lze docílit plnohodnotné přípravy na vstup do základní školy. Za pomoci zapojení rodiny, pedagogů, spolužáků a zejména dítěte samotného. S přispěním využití různých forem jazykové výuky a pravidelnosti. Žáci s OMJ tak absolvovaly 2040 minut skupinové jazykové výuky a 510 minut individuální jazykové výuky v rámci jazykového kroužku „Hezky česky“. Výuka v tomto kroužku probíhala od poloviny září do konce měsíce května.

10 Resumé

Bakalářská práce se zaměřuje na problematiku přípravy žáků s odlišným mateřským jazykem na vstup do základní školy.

Cílem práce bylo zmapovat přípravu žáků OMJ na vstup do základní školy.

Bakalářská práce je rozdělena do sedmi kapitol. První kapitola vymezuje pojmy sociální znevýhodnění žáků s OMJ a integrace těchto žáků. Druhá kapitola se zabývá adaptací žáků s OMJ a podporou multikulturního a inklusivního prostředí. Třetí kapitola se věnuje přístupem k výuce dětí se speciálními potřebami. Čtvrtá kapitola popisuje možnosti výuky dětí s OMJ. Pátá kapitola je zaměřena na problematiku vstupu žáků s OMJ do preprimárního vzdělávání. Šestá kapitola popisuje možnosti práce s dětmi s OMJ v naší mateřské škole a přípravu těchto dětí na vstup do základní školy. Sedmá kapitola se věnuje jazykovým diagnostikám, plánům pedagogické podpory a kazuistikám vybraných dětí.

The bachelor thesis focuses on the issue of preparing pupils with a different mother language (DML) for entry into elementary school.

The goal of the work was to map the preparation of DML students for entry into elementary school.

The bachelor thesis is divided into seven chapters. The first chapter defines the concepts of the social disadvantage of pupils with DML and the integration of these pupils. The second chapter deals with the adaptation of pupils with DML and the support of a multicultural and inclusive environment. The third chapter deals with access to teaching children with special needs. The fourth chapter describes the possibilities of teaching children with DML. The fifth chapter focuses on the issue of entering pupils with DML into pre-primary education. The sixth chapter describes the possibilities of working with children with DML in our kindergarten and preparation of these children for entry into elementary school. The seventh chapter deals with language diagnostics, pedagogical support plans, and case studies of selected children.

11 Seznam použitých informačních zdrojů

- BACKER-BRAUN, K., Rozvoj a inteligence u dětí od 3 do 6 let, Grada, Praha, 2014, ISBN 978-80-247-4798-9
- BEDNÁŘOVÁ, J., ŠMARDOVÁ, V., Školní zralost, Computer Press, Brno, ISBN 978-80-251-2569-4
- DOLEŽÍ, L., Začínáme učit češtinu pro děti – cizince, Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka, Praha, 2015, ISBN 978-80-260-7506-6
- DOYON, L., Hry pro všestranný rozvoj dítěte, Portál, Praha, 2003, ISBN 80-7178-754-X
- GJUROVÁ, N., Čeština jako cizí jazyk pro začínající školáky, Portál, Praha, 2011, ISBN 978-80-7367-837-1
- GULOVÁ, L., Sociální práce, Grada, Praha, 2011, ISBN 978-80-247-3379-1
- HÁJKOVÁ, E., ŠEBESTA, K., Didaktické studie III. Čeština jako cizí jazyk, vydala Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2006, ISBN 80-7290-279-2
- HANUŠ, R., CHYTILOVÁ, L., Zážitekové pedagogické učení, Grada, Praha, 2010, ISBN 978-80-247-2816-2
- HENEK, T., Hrou připravujeme na školu, SPN, 1983
- HRON, J., HRONOVÁ, K., Čeština pro cizince, Didakta Praha, Praha, 2011, ISBN 978-80-904740-2-4
- HRUBÁ, J., Čeština pro děti cizinců, MSD, spol. s.r.o. Brno, 2004, ISBN 80-86633-15-2
- CHYTKOVÁ, H., KRČMOVÁ, M., MONATOVÁ, L., Poznávání společnosti a rozvíjení jazyka v předškolním věku, SPN, Praha, 1983
- KEMP, J., WALTERS, C., Hrajeme si s předškoláky, Ottovo nakladatelství, s.r.o., Praha, 2004, ISBN 80-7360-021-8

KOHOUTEK, R., Psychologie vývoje a výchovy předškolního dítěte, Brno, Pedagogická fakulta, 2014, přehledové a vzdělávací texty

kolektiv autorů META o. s., Žáci s odlišným mateřským jazykem v českých školách, vydavatel META o. s., Praha, 2011, ISBN 978-80-254-9175-1

KOSTELECKÁ, Y., Žáci – cizinci v základních školách, Univerzita Karlova v Praze – Pedagogická fakulta, 2013, ISBN 978-80-7290-630-7

KNOTOVÁ, D., Školní poradenství, Grada, Praha, 2014, ISBN 978-80-247-4502-2

KRČMOVÁ, M., RICHTEROVÁ, L., Metodika jazykové výchovy v předškolním věku, SPN, Praha, 1987

KROPÁČKOVÁ, J., Budeme mít prvňáčka, Portál, Praha, 2008, ISBN 978-80-7367-359-8

LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D., Vývojová psychologie, Praha, Grada, 2006, ISBN 80-247-1284-9

LYNCH, Ch., KIDD, J., Cvičení pro rozvoj řeči, Praha, Portál, 2010, ISBN 978-80-7367-699-5

MERTIN, V., Individuální vzdělávací program, Portál, Praha, 1995, ISBN 80-7178-033-4

Mgr. ŠKODOVÁ, S., Domino, Wolters Kluwer ČR, a.s., Praha, 2010, ISBN 978-80-7357-582-3

MUDr. BENEŠOVÁ GRUNTOVÁ, D., PhDr. CVEJNOVÁ, J., Mgr. PAPIRNÍKOVÁ, I., Diagnostika úrovně znalosti českého jazyka (diagnostická příručka), Centrum pro integraci cizinců, Praha, 2007

OPRAVILOVÁ, E., Dítě si hraje a poznává svět, SPN, Praha, 1988

HRDLIČKA, M., Kapitoly o češtině jako cizím jazyku, vydala Fakulta pedagogická Plzeň, 2010, ISBN 978-80-7043-867-1

PRŮCHA, J., Dětská řeč a komunikace, Grada, Praha, 2011, ISBN 978-80-247-3181-0

VEBEROVÁ, E., Hry se slovy a písmenky, Albatros, Praha, 1990, ISBN 80-00-00087-3

VÉVODOVÁ, H., RŮŽIČKA, M., Cvičení s říkankou, Edika, Brno, 2012, ISBN 978-80-266-0042-8

VONDROVÁ, P., Výtvarné hry napříč kontinenty, Grada, Praha, 2011, ISBN 978-80-247-3062-2

SCHNEIDEROVÁ, E., HANZOVÁ, M., Aktivita k rozvíjení vyjadřovacích dovedností u dětí, Portál, Praha, 2013, ISBN 978-80-262-0375-9

SUCHÁNKOVÁ, E., Hra a její využití v předškolním vzdělávání, Praha, Portál, 2014, ISBN 978-80-262-0698-9

<https://clanky.rvp.cz/clanek/c/j/15813/SOCIOKULTURNI-MINIMUM-PRO-MALE-CIZINCE.html/>

www.auccj.cz

www.inkluzivniskola.cz/zdroje-inspirace/jazykovadiagnostika-mladsi-zaci

www.meta-os.cz

www.msmt.cz/dokumenty/skolskyzakon

www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/akcni-plan-inkluzivniho-vzdelavani-naobdobi-2016-2018

www.rodice-a-deti.cz

www.rvp.cz

www.vzdelavani2020.cz

12 Seznam příloh

Příloha č. 1 Fotografie – skládanka Domácí zvířata – pomůcka na poznávání zvířat, rozvoj slovní zásoby, vyjadřování

Příloha č. 2 Fotografie – skládanka Barvy a čísla – pomůcka na opakování barev a číslic

Příloha č. 3 Fotografie – skládanka Dům – pomůcka na procvičení slovní zásoby, prostorové představivosti

Příloha č. 4 Fotografie – puzzle Rodina – tematická pomůcka na procvičení slovní zásoby, pojmů, vyjadřování

Příloha č. 5 Fotografie – puzzle Roční období – tematická pomůcka na procvičení slovní zásoby, vyjadřování, pojmů

Příloha č. 6 Fotografie – obrázkové kartičky Děti – na procvičení slovní zásoby, vyjadřování, pojmenovávání činností

Příloha č. 7 Fotografie – Velké logopedické pexeso 1 – přiřazování, opakování pojmů

Příloha č. 8 Fotografie - Velké logopedické pexeso 2 – přiřazování, opakování pojmů

Příloha č. 9 Fotografie – obrázek – Když jde Ája do školy – pomůcka při jazykové diagnostice

Příloha č. 10 Fotografie – výkres žáka – Vlastovky

Příloha č. 11 Fotografie – výkres žáka – Hroznové víno

Příloha č. 12 Fotografie – výkres žáka – Jablň

Příloha č. 13 Fotografie – pracovní list žáka – Co mají rádi kluci?

Příloha č. 14 Fotografie – pracovní list žáka – Roční období

13 Seznam zkratk

OMJ – odlišný mateřský jazyk

RVP – rámcově vzdělávací program

IVP – individuální vzdělávací plán

PLPP – plán pedagogické podpory

14 Seznam tabulek

Tabulka č. 1 Diagnostika úrovně znalosti českého jazyka u žáků s odlišným mateřským jazykem – str. 27

Tabulka č. 2 Plán pedagogické podpory PLPP – str. 30

Tabulka č. 3 P Příprava výukové jazykové jednotky – str. 41

Tabulka č. 4 Diagnostika úrovně znalosti českého jazyka u žáka Matveje L. – str. 47

Tabulka č. 5 Plán pedagogické podpory u žáka Matveje L. – str. 49

Tabulka č. 6 Diagnostika úrovně znalosti českého jazyka u žákyně Dáši A. – str. 57

Tabulka č. 7 Plán pedagogické podpory u žákyně Dáši A. – str. 59

Tabulka č. 8 Diagnostika úrovně znalosti českého jazyka u žákyně Ha Thuong – str. 66

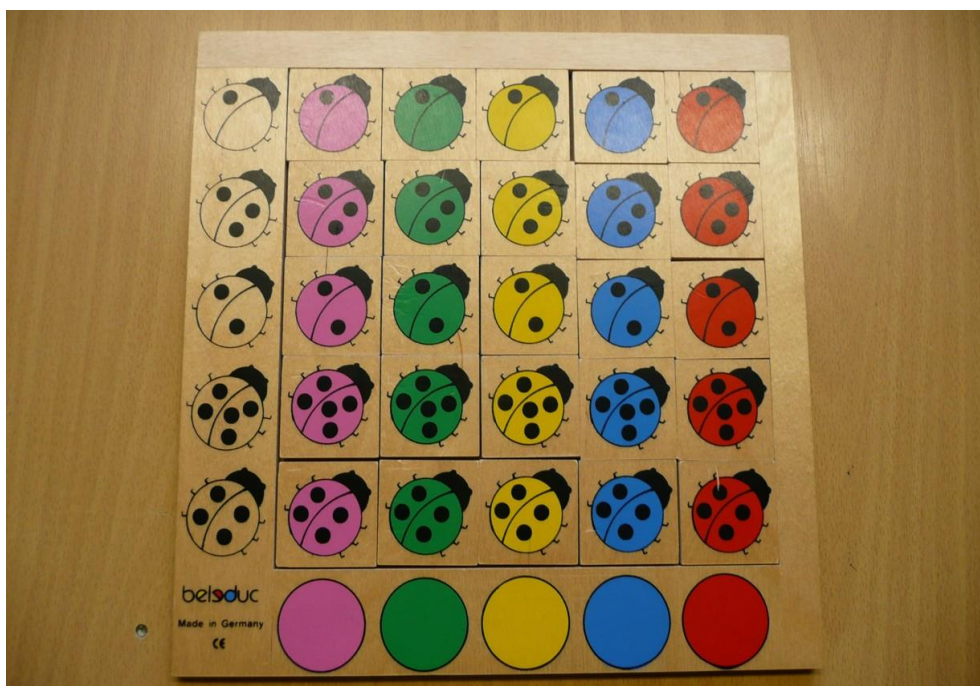
Tabulka č. 9 Plán pedagogické podpory u žákyně Ha Thuong – str. 68

Přílohy

Příloha č. 1 Fotografie – skládanka Domácí zvířata – pomůcka na poznávání zvířat, rozvoj slovní zásoby, vyjadřování

Příloha č. 2 Fotografie – skládanka Barvy a čísla – pomůcka na opakování barev a číslic

Příloha č. 3 Fotografie – skládanka Dům – pomůcka na procvičení slovní zásoby, prostorové představivosti

Příloha č. 4 Fotografie – puzzle Rodina – tematická pomůcka na procvičení slovní zásoby, pojmů, vyjadřování

Příloha č. 5 Fotografie – puzzle Roční období – tematická pomůcka na procvičení slovní zásoby, vyjadřování, pojmů

Příloha č. 6 Fotografie – obrázkové kartičky Děti – na procvičení slovní zásoby, vyjadřování, pojmenování činností

Příloha č. 7 Fotografie – Velké logopedické pexeso 1 – přiřazování, opakování pojmů

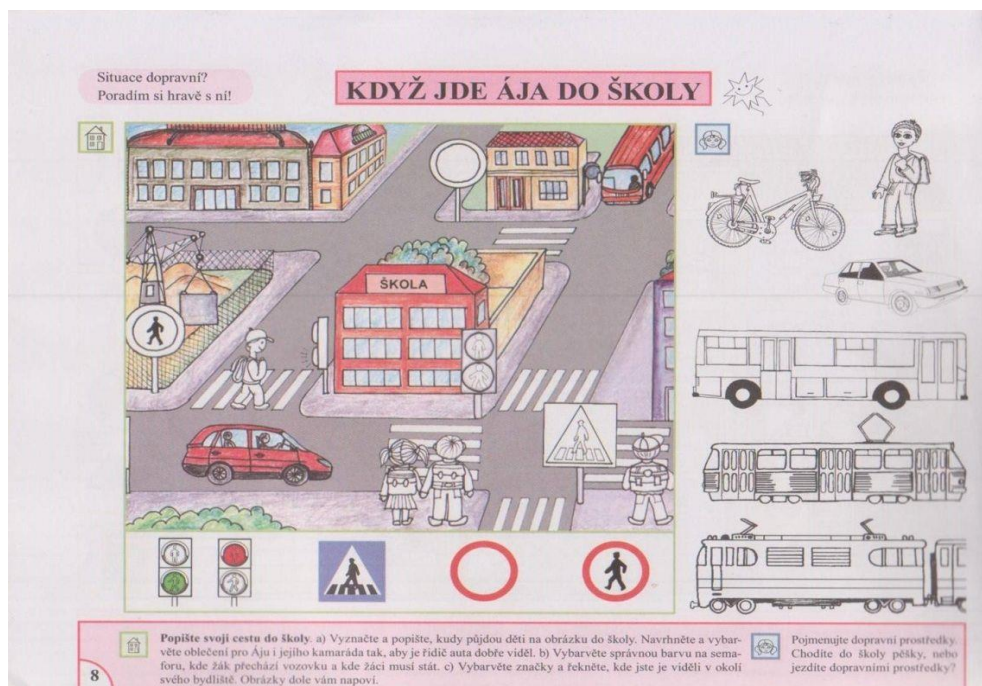

Příloha č. 8 Fotografie - Velké logopedické pexeso 2 – přiřazování, opakování pojmů

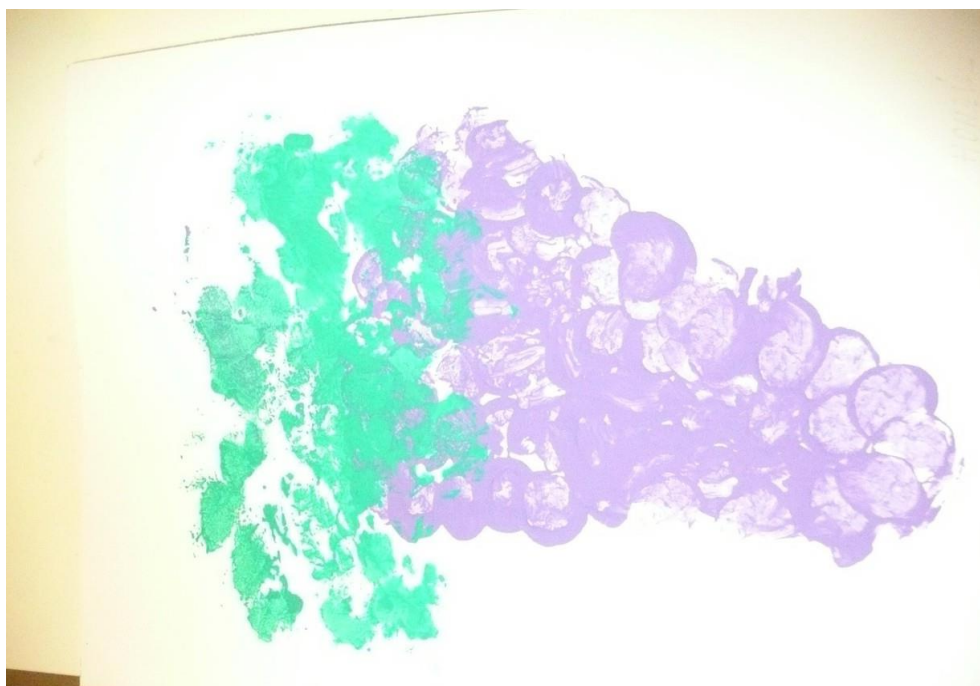
Příloha č. 9 Fotografie – obrázek – Když jde Ája do školy – pomůcka při jazykové diagnostice

Příloha č. 10 Fotografie – výkres žáka – Vlaštovky

Příloha č. 11 Fotografie – výkres žáka – Hroznové víno

Příloha č. 12 Fotografie – výkres žáka – Jablň

Příloha č. 13 Fotografie – pracovní list žáka – Co mají rádi kluci?

Příloha č. 14 Fotografie – pracovní list žáka – Roční období

